2023/2524

24.11.2023

# KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2023/2524,

## annettu 10 päivänä elokuuta 2023,

## valtiontuesta SA.34001 (2017/C), jota Espanjan kuningaskunta on myöntänyt Telecom Castilla La Mancha SA:lle

*(tiedoksiannettu numerolla C(2023) 5414)*

**(Ainoastaan espanjankielinen teksti on todistusvoimainen)**

**(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 ([1]) 9 artiklan 3 kohdan,

on mainittujen määräysten ja säännösten mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([2]) ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

### 1. **Menettely**

(1) Komissio vastaanotti joulukuussa 2011 kantelun, jossa väitettiin, että Kastilia-La Manchan itsehallintoalueen hallitus, jäljempänä 'JCCM', oli myöntänyt valtiontukea Kastilia-La Manchan alueella toimivalle Telecom Castilla La Mancha SA -yritykselle, jäljempänä 'Telecom CLM', tekemällä sen kanssa sopimuksen langattoman peruslaajakaistaverkon rakentamisesta ja toiminnan harjoittamisesta, jäljempänä 'toimenpide'.

(2) Komissio pyysi 16 päivänä tammikuuta 2012 Espanjan kuningaskuntaa esittämään huomautuksensa edellä mainitusta kantelusta. Espanjan kuningaskunta toimitti komissiolle tietoja 12 päivänä maaliskuuta 2012. Komissio esitti 21 päivänä kesäkuuta 2012 lisäkysymyksiä, joihin Espanjan kuningaskunta vastasi 25 päivänä heinäkuuta 2012. Espanjan kuningaskunta toimitti lisätietoja 3 päivänä huhtikuuta 2013, 24 päivänä kesäkuuta 2014, 4 päivänä heinäkuuta 2016 ja 18 päivänä heinäkuuta 2016. Komissio esitti 17 päivänä tammikuuta 2017 lisäkysymyksiä, joihin Espanjan kuningaskunta vastasi 3 päivänä helmikuuta 2017.

(3) Komissio ilmoitti Espanjan kuningaskunnalle 19 päivänä heinäkuuta 2017 päivätyllä kirjeellä päättäneensä aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn, joka koskee kyseistä väitettyä tukea, jäljempänä 'aloittamispäätös'.

(4) Aloittamispäätös julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([3]). Komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa.

(5) Espanjan kuningaskunta toimitti huomautuksia aloittamispäätöksestä 22 päivänä syyskuuta 2017 päivätyllä kirjeellä.

(6) Komissio sai huomautuksia yhdeltä asianomaiselta osapuolelta, Telecom CLM:ltä, 6 päivänä marraskuuta 2017. Komissio toimitti nämä huomautukset Espanjan kuningaskunnalle, jolle annettiin mahdollisuus esittää huomautuksia. Espanjan kuningaskunta ilmoitti komissiolle 15 päivänä tammikuuta 2018 päivätyllä kirjeellä, ettei sillä ollut huomautuksia.

([1]) EUVL L 248, 24.9.2015, s. 9.
([2]) Valtiontuki – Espanja – Valtiontuki SA.34001 (2017/C) – Väitetty tuki Telecom Castilla-La Manchalle – Kehotus huomautusten esittämiseen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisesti (EUVL C 336, 6.10.2017, s. 20).
([3]) Ks. alaviite 2.

(7) Komissio esitti 21 päivänä joulukuuta 2018 päivätyllä kirjeellä Espanjan kuningaskunnalle lisäkysymyksiä. Espanjan kuningaskunta vastasi näihin kysymyksiin 11 päivänä helmikuuta 2019 vastaanotetulla kirjeellä.

## 2. **Toimenpiteen yksityiskohtainen kuvaus**

### 2.1 **Tausta**

(8) Kastilia-La Manchan alueelle oli ominaista, että sen asukkaista pienemmällä prosenttiosuudella oli käytössään laajakaistainfrastruktuuri kuin Espanjassa keskimäärin ([4]). Alueen taajamia Toledoa, Ciudad Realia, Albacetea, Cuencaa ja Guadalajaraa lukuun ottamatta laajakaistan levinneisyysaste (mobiili ja kiinteä laajakaista) oli huomattavasti alhaisempi kuin muualla maassa ([5]).

(9) Tästä syystä JCCM pyrki toimenpidettä edeltävinä vuosina kehittämään alueen laajakaistainfrastruktuuria ja parantamaan laajakaistan käytön edellytyksiä koko alueella, myös syrjäisillä ja haja-asutusalueilla, osallistumalla erilaisiin kansallisiin infrastruktuurin kehittämisohjelmiin. Huolimatta JCCM:n osallistumisesta näihin ohjelmiin peruslaajakaistapalvelut eivät vuonna 2010 edelleenkään kattaneet koko aluetta. Tämän vuoksi JCCM julisti tällaisten laajakaistayhteyksien tarjoamisen kaikille alueen asukkaille ensisijaiseksi tavoitteeksi ja suunnitteli hankkeen sen saavuttamiseksi.

### 2.2 **Toimenpiteen tavoite**

(10) Toimenpiteen tavoitteena oli varmistaa peruslaajakaistayhteydet (joiden siirtonopeus on vähintään kaksi megabittiä sekunnissa (Mbit/s) verkosta loppukäyttäjille) kaikilla Kastilia-La Manchan alueen asutuilla alueilla, joilla ei ollut lainkaan laajakaistainfrastruktuuria tai joilla sen kehittäminen oli epätodennäköistä lähitulevaisuudessa eli joita voitiin pitää tuolloin sovelletuissa vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa ([6]) tarkoitettuina ”valkoisina” alueina. Tätä varten hankkeessa suunniteltiin, että kolmas toimija (joka nimettäisiin avoimella tarjouskilpailumenettelyllä) kehittäisi peruslaajakaistaverkon ja vastaisi sen toiminnasta hankkeen keston ajan, kun taas JCCM hankkisi verkon omistuksen. Tarkoituksena oli nimenomaisesti, että tarjouskilpailun voittaja tarjoaisi verkon kehittämisen ja toiminnan harjoittamisen lisäksi loppukäyttäjille myös vähittäispalveluja (internetyhteyspalveluja ja internetpuhelupalveluja). Voittaneen tarjoajan oli tarkoitus vastata verkon toiminnasta omalla riskillään, sillä sen oli huolehdittava verkon ylläpidosta ja katettava kaikki toimintakustannukset. JCCM ei olisi saanut tuloja verkon toiminnasta, mutta sen ei myöskään olisi tarvinnut vastata siitä aiheutuvista kustannuksista.

### 2.3 **Hanke ja budjetti**

(11) JCCM järjesti 13 päivänä toukokuuta 2010 avoimen tarjouskilpailumenettelyn ja julkaisi Kastilia-La Manchan virallisessa lehdessä tarjouskilpailukutsun peruslaajakaistaverkon toimittamisesta. Tähän sisältyi vaaditun infrastruktuurin kehittäminen ja toiminnan harjoittaminen alun perin 478 kohdealueella, joiden määrää vähennettiin 461:een markkina-analyysin perusteella (ks. johdanto-osan 12 kappale). Kaikki yritykset, jotka oli rekisteröity teleoperaattoreiksi Espanjan televiestintämarkkinaviranomaisessa, jäljempänä ’CMT’, olivat oikeutettuja tekemään tarjouksen. Kaikki 461 kohdealuetta olivat Kastilia-La Manchan alueen kuntien maaseutualueita, joiden asukasluku oli keskimäärin 35 ([7]). Näin ollen hanke kattoi kaikkiaan noin 16 000 asukasta. Alueellisen teollisuus-, energia- ja ympäristöministeriön valintalautakunta (*Mesa de Contratación*) arvioi tarjoukset ([8]).

([4]) Laajakaistan levinneisyysaste oli 17,1 prosenttia Kastilia-La Manchan alueella, kun se koko Espanjassa oli 20,7 prosenttia, ks. Espanjan televiestintämarkkinaviranomaisen (*Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones*) raportti 23.6.2011, MTZ 2010/2249, s. 6, saatavilla osoitteessa https://www.cnmc.es/sites/default/files/1505025_7.pdf

([5]) Ks. *Comisión del Mercado de las Telecomunicacionesin* raportti 23.6.2011, MTZ 2010/2249, s. 7, saatavilla osoitteessa https://www.cnmc.es/sites/default/files/1505025_7.pdf

([6]) Komission tiedonanto –Yhteisön suuntaviivat valtiontukisääntöjen soveltamisesta laajakaistaverkkojen nopean käyttöönoton yhteydessä (EUVL C 235, 30.9.2009, s. 7), jäljempänä ’vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat’.

([7]) Ks. johdanto-osan 15–20 kappale, joissa tehdään selkoa tarjouskilpailun yhteydessä sovelletuista sopimuksentekoperusteista.

([8]) Valintalautakunnan kokoonpano oli seuraava: ministeriön tietoyhteiskunta- ja televiestintäosaston pääjohtaja, joka toimi puheenjohtajana, sekä neljä jäsentä: yksi yleisen julkisen talouden tarkastusviraston edustaja, yksi alueministeriön oikeudellisen yksikön edustaja sekä kaksi tietoyhteiskunta- ja televiestintäosaston edustajaa.

(12) Kohdealueiden määrittämiseksi JCCM oli tehnyt markkina-analyysin, jossa yksilöitiin Kastilia-La Manchan alueella olemassa olevien laajakaistaverkkojen kattamat alueet sekä alueet, joilla ei ollut laajakaistaverkkoja. Markkina-analyysi perustui tietoihin, jotka saatiin kahdenvälisissä kuulemisissa kaikkien sellaisten laajakaistaoperaattoreiden kanssa, joiden JCCM tiesi toimivan alueella ([9]). Näiden tietojen perusteella oli mahdollista kartoittaa olemassa oleva infrastruktuuri ja laajakaistaoperaattoreiden julkistetut käyttöönottosuunnitelmat tarkoituksenmukaisella 3–4 vuoden aikahorisontilla. Lisäksi JCCM analysoi kaikki vuotuiset alueelliset käyttöönottosuunnitelmat, joita CMT:n rekisteröimät verkko-operaattorit olivat toimittaneet aiempina vuosina ([10]). Markkina-analyysin mukaan kohdealueilla ei ollut olemassa peruslaajakaistaverkkoja eikä niillä ollut kuulemisten mukaan suunnitteilla investointeja laajakaistan kehittämiseen seuraavien kolmen tai neljän vuoden aikana.

(13) JCCM oli aiemmin teettänyt kolme selvitystä koko alueen kattavan peruslaajakaistaverkon käyttöönoton arvioiduista kustannuksista. Raportit näistä selvityksistä toimitettiin JCCM:lle marraskuussa 2008, lokakuussa 2009 ja helmikuussa 2010. Selvitykset osoittivat, että langaton laajakaistaratkaisu olisi edullisin vaihtoehto, jonka kustannukset olisivat arviolta 17–20 miljoonaa euroa. Koska hanketta varten käytettävissä oleva enimmäisbudjetti oli 16 miljoonaa euroa, 461 kohdealuetta jaettiin 311 pakolliseen peittoalueeseen ja 150 valinnaiseen lisäalueeseen. Kohdealueet jaettiin pakollisiin ja valinnaisiin alueisiin asukasluvun mukaan. Kyseisillä 311 pakollisella kohdealueella oli vähintään 12 asukasta ja kaikilla valinnaisilla kohdealueilla alle 12 asukasta.

(14) Ympäristö-, maaseutu- ja meriasiainministeriö (MARM) ja JCCM myönsivät varat samansuuruisina osuuksina, eli sekä ministeriön kansallisesta että JCCM:n alueellisesta talousarviosta myönnettiin kummastakin 8 miljoonaa euroa. Varat oli korvamerkitty tämän hankkeen toteuttamiseen MARMin ja JCCM:n välillä kestävää maaseudun kehittämistä koskevasta ohjelmasta 12 päivänä marraskuuta 2009 allekirjoitetussa yhteistyösopimuksessa.

(15) JCCM:n käyttämät sopimuksentekoperusteet esitettiin ja selitettiin yksityiskohtaisesti hallinnollisissa erityisvaatimuksissa ja erityisissä teknisissä eritelmissä, jotka vahvistettiin ennen tarjouskilpailun julkaisemista. Sopimuksentekoperusteisiin sisältyi pisteytysjärjestelmä, jossa enimmäispistemäärä oli 100 pistettä. Täyttämällä ns. objektiiviset kriteerit, jotka koskivat esimerkiksi uuden verkon kattamien uusien kotitalouksien määrää, tarjottujen vähittäispalvelujen laatua ja tarvittavien varojen määrää, oli mahdollista saada yhteensä 64 pistettä. Lisäksi oli mahdollista saada 36 pistettä ns. subjektiivisista kriteereistä, joissa JCCM arvioi i) ehdotettua teknologista ratkaisua, ii) ehdotettua infrastruktuuria ja ongelmanhallintaa, iii) tarjoajan ehdottamaa tukea sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen tapahtuvassa verkon palauttamisessa JCCM:lle, iv) mahdollista sitovaa tarjousta verkon ostamiseksi JCCM:ltä sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen ja v) tarjoajan esittämän verkon palautusta koskevan suunnitelman yksityiskohtaisuutta.

(16) Eri sopimuksentekoperusteille annetut painotukset mainittiin hallinnollisissa erityisvaatimuksissa, joissa täsmennettiin kustakin sopimuksentekoperusteesta ja osaperusteesta myönnettävien pisteiden enimmäismäärä.

(17) Peruslaajakaistaverkon teknisten eritelmien osalta JCCM edellytti tarjouskilpailuasiakirjoissa, että kaikilla pakollisilla peittoalueilla on vähintään 2 Mbit/s:n siirtonopeus verkosta käyttäjälle, jota voidaan lisätä vähintään 4 Mbit/s:iin, ja 512 kbit/s:n siirtonopeus käyttäjältä verkkoon. Se asetti enimmäisvasteajaksi 150 ms ja enimmäisviivevaihteluksi 30 ms. Verkon oli taattava vähintään 20 prosenttia sopimuksen mukaisesta nimellisnopeudesta huippukuormitusaikoina ([11]). Huippukuormitusaikoina siirtonopeus on hitaampi loppukäyttäjää kohti, eikä näiden ajanjaksojen kesto saa ylittää kahta tuntia päivässä. Loppuasiakkaiden saatavilla olevien datamäärien oli oltava rajoittamattomia.

([9]) Kuultuja operaattoreita olivat muun muassa Abertis Telecom S.A., Telefónica España S.A., Telecom CLM, IberBand S.A., Radio Banda Ancha ja Ensinca Networks S.L. sekä matkaviestinoperaattorit Orgedor, Yoigo, Vodafone España S.A.U. ja Telefónica Móviles S.A.

([10]) Kaikilla Kastilia-La Manchan alueella toimivilla laajakaistaoperaattoreilla oli lakisääteinen velvollisuus toimittaa JCCM:lle vuosittain verkon käyttöönottoa koskeva alueellinen suunnitelma sekä raportti, jossa esitetään yksityiskohtaisesti operaattorien olemassa olevien laitteistojen sijainti ja kaikkia suunniteltuja uusia laitteistoja koskeva aikataulu.

([11]) Teknisissä tarjouseritelmissä määrätään seuraavaa: ”On varmistettava, että aikoina, jolloin käyttäjien välinen kilpailu laajakaistasta on suurin (huippukuormitusajat), saavutetaan vähintään 20 prosenttia sopimuksen mukaisesta nimellisnopeudesta, eikä käyttäjän lähettämää tai lataamaa datamäärää saa missään tapauksessa rajoittaa.”

(18) Lisäksi JCCM edellytti, että voittaneella tarjoajalla on mahdollisuus tarjota internetpuhelupalveluja ([12]) sekä verkon yhteenliittämispiste, josta kolmannet operaattorit saisivat tukkutason käyttöoikeuden verkkoon. Erityisten teknisten eritelmien lausekkeessa 4.2 JCCM velvoitti tarjoajat tarjoamaan tukkutason käyttöoikeuspalveluja ja huolehtimaan siitä, että muut sähköisen viestinnän operaattorit pystyvät tarjoamaan kohdealueiden loppukäyttäjille vähittäismyyntitasolla peruslaajakaistapalveluja, joiden laatu, luotettavuus ja saatavuus ovat samat kuin mitä erityisissä teknisissä eritelmissä edellytettiin. Voittaneen tarjoajan oli otettava peruslaajakaistaverkko käyttöön vuoden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta.

(19) Tarjouspyyntöasiakirjojen teknisissä eritelmissä erotettiin kaksi käyttöön otettavan peruslaajakaistaverkon komponenttia: i) liityntäverkko ja ii) siirtoverkko. Liityntäverkko määriteltiin liityntäpisteen ja loppukäyttäjän väliseksi laajakaistaverkon osaksi. Siirtoverkko määriteltiin operaattorin ydinverkon solmukohtien ja laajakaistan käytön mahdollistavien laitteiden väliseksi laajakaistaverkon osaksi. Liityntäverkko voi olla langallinen tai langaton, ja tarjouskilpailun voittajan oli toimitettava kaikki tarvittavat laitteistot loppukäyttäjien laitteita lukuun ottamatta. Siirtoverkon oli oltava monipalveluverkko, jota voitiin käyttää myös muiden sähköisten viestintäpalvelujen kuin peruslaajakaistapalvelujen tarjoamiseen.

(20) Lisäksi tarjouskilpailuasiakirjojen tekniset eritelmät mahdollistivat olemassa olevan infrastruktuurin uudelleenkäytön. Tämä koski muun muassa infrastruktuuria, jota käytettiin siirtymiseen maanpäällisestä analogisesta televisiosta maanpäälliseen digitaalitelevisioon Kastilia-La Manchan alueella, jäljempänä ’maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuuri’.

(21) Espanjan viranomaisten mukaan Kastilia-La Manchan virallisessa lehdessä julkaistu tarjouspyyntö sisälsi linkin JCCM:n verkkosivustolle ([13]), jolla hallinnolliset erityisvaatimukset ja erityiset tekniset eritelmät sekä usein kysytyt kysymykset olivat saatavilla. Espanjan viranomaisten mukaan kyseisellä verkkosivustolla esitettiin avoimeen tarjouskilpailumenettelyyn liittyviä kysymyksiä ja vastauksia sekä luettelo infrastruktuureista, joita oli käytetty maanpäälliseen digitaalitelevisioon siirtymistä koskevan suunnitelman täytäntöönpanossa. Sopimuksen perusteella infrastruktuurien omistajilla oli velvollisuus myöntää kaikille tarjoajille pääsy tähän infrastruktuuriin peruslaajakaistaverkon perustamista varten ([14]), ja sivustolla annettiin myös omistajien yhteystiedot.

(22) JCCM sai viisi tarjousta. Kaksi niistä, eli Telecom CLM:n ja Telefónica España S.A:n, jäljempänä ’Telefónica’, tekemät tarjoukset, täyttivät kaikki tekniset vaatimukset, ja ne otettiin huomioon valintamenettelyssä.

(23) Telecom CLM:n tarjous sisälsi WiMax-teknologiaan perustuvan langattoman ratkaisun, joka kattoi 100 prosenttia pakollisista kohdealueista ja noin 56 prosenttia valinnaisista lisäkohdealueista. Muille valinnaisille alueille Telecom CLM ehdotti satelliittiratkaisua. Tällä yhdistelmällä peruslaajakaista olisi kattanut kaikki tarjousasiakirjoissa määritellyt (pakolliset ja valinnaiset) kohdealueet. Telecom CLM tarjoutui perustamaan verkon ja harjoittamaan sen toimintaa 15,85 miljoonalla eurolla, ja se sai valintamenettelyssä hintakriteerin osalta 1,76 pistettä 10 pisteestä.

(24) Vaikka Telecom CLM:n noin 44 prosentille valinnaisista kohdealueista tarjoama satelliittiratkaisu ei täyttänyt enimmäisvasteaikaa ja enimmäisviivevaihtelua koskevia teknisiä vaatimuksia, Telecom CLM:n tarjous oli hyväksyttävissä, koska näitä teknisiä vaatimuksia sovellettiin vain pakollisiin kohdealueisiin (ks. johdanto-osan 17 kappale) ja pakollisten kohdealueiden osalta Telecom CLM:n tarjous perustui WiMax-teknologiaan, jolla varmistettiin näiden vaatimusten täyttyminen.

([12]) Internetpuhelupalvelut ovat menetelmä, jolla välitetään puheviestintää ja multimediaistuntoja internetyhteyskäytäntöihin perustuvien verkkojen, kuten internetin, kautta. Termillä tarkoitetaan siis viestintäpalvelujen tarjoamista internetin kautta yleisen kytkentäisen puhelinverkon sijasta.

([13]) www.jccm.es/contratacion: verkkosivusto ei ollut enää käytettävissä muodollisen tutkintamenettelyn ajankohtana eikä sen sisältöä voitu sen vuoksi todentaa.

([14]) Tämä velvoite sisältyi jo yhteistyösopimuksiin, joita JCCM teki suurimman osan asiaankuuluvasta passiivisesta infrastruktuurista omistavien paikallisviranomaisten kanssa. Nämä sopimukset tehtiin maanpäällisestä analogisesta televisiosta maanpäälliseen digitaalitelevisioon siirtymistä varten, ja niissä ennakoitiin vaatimusta, jonka mukaan kuntien on myönnettävä kyseisen infrastruktuurin käyttöoikeus tulevaa laajakaistaverkon käyttöönottoa varten. Muita kyseisen passiivisen infrastruktuurin omistajia olivat Telecom CLM ja Abertis Telecom S.A., jotka molemmat saivat tukea maanpäällisen verkon digitaalitelevisiota varten ja joille oli niiden maanpäällisen verkon digitaalitelevisiota koskevissa tukisopimuksissa asetettu samat velvoitteet.

(25) Telecom CLM lupautui tarjouksessaan perustamaan yhteenliittämispisteen Toledoon, ja tarjous sisälsi verkon käyttöoikeuksien myöntämistä kolmansille verkko-operaattoreille koskevat ehdot. Telecom CLM sai yhteensä 76,13 pistettä 100 pisteestä (44,93 pistettä objektiivisten kriteerien ja 31,2 pistettä subjektiivisten kriteerien osalta). Tähän sisältyi 0 pistettä seitsemästä tukkutason käyttöoikeuksien hintoja koskevan sopimuksentekoperusteen osalta, koska Telecom CLM:n tarjoamat tukkutason käyttöoikeuksien hinnat olivat korkeammat kuin Telefónican tarjoamat hinnat.

(26) Telefónica tarjosi teknologista yhdistelmäratkaisua, jossa ehdotettiin kaikkien 311 pakollisen kohdealueen kattamista WiMax-teknologian (218 kohdealuetta), xDSL-tekniikan (58 kohdealuetta) ja 3G-matkaviestinteknologian avulla (35 kohdealuetta). Telefónica tarjoutui kattamaan noin kolmanneksen valinnaisista alueista WiMax-teknologian avulla, mutta noin kaksi kolmasosaa näistä alueista olisi jäänyt kokonaan ilman laajakaistaa. Telefónica, joka tukeutui pitkälti omaan matkaviestinverkkojen infrastruktuuriinsa, tarjoutui perustamaan verkon ja ylläpitämään sitä 16 miljoonalla eurolla, ja se sai yhteensä 46,22 pistettä 100 pisteestä (26,07 pistettä objektiivisten kriteerien ja 20,15 pistettä subjektiivisten kriteerien osalta). Tähän sisältyi 0 pistettä 10 pisteestä hintakriteerin osalta ja 2 pistettä 7 pisteestä tukkutason käyttöoikeuksien hintoja koskevan sopimuksentekoperusteen osalta.

(27) JCCM teki valintamenettelyn perusteella 17 päivänä elokuuta 2010 Telecom CLM:n kanssa 15,85 miljoonan euron arvoisen sopimuksen. JCCM ja Telecom CLM allekirjoittivat sopimuksen 13 päivänä syyskuuta 2010. Telecom CLM aloitti verkon toiminnan harjoittamisen 19 päivänä syyskuuta 2012.

(28) Telecom CLM sai kyseisen 15,85 miljoonan euron summan viidessä erässä 20 päivän huhtikuuta 2012 ja 26 päivän marraskuuta 2012 välisenä aikana.

(29) Telecom CLM paransi kaksi kertaa vapaaehtoisesti sopimuksen nojalla tarjoamansa peruslaajakaistaverkon suorituskykyä. Ensimmäinen parannus tehtiin 28 päivänä huhtikuuta 2016, jolloin vähimmäissiirtonopeutta verkosta käyttäjälle lisättiin nopeuteen 5 Mbit/s. Toinen parannus tehtiin 4 päivänä toukokuuta 2018, jolloin vähimmäissiirtonopeutta verkosta käyttäjälle lisättiin nopeuteen 10 Mbit/s.

(30) Toimenpiteestä ei ilmoitettu komissiolle.

### 2.4 **Kesto**

(31) Sopimus tehtiin viideksi vuodeksi, ja se sisälsi mahdollisuuden kahden vuoden jatkoaikaan, jonka aikana tarjouskilpailun voittajan oli varmistettava verkon toiminta. Sopimus uusittiin kahdesti, ensin vuonna 2017 yhdeksi vuodeksi syyskuuhun 2018 asti ja vuonna 2018 syyskuuhun 2019 asti.

### 2.5 **Tuensaaja**

(32) Väitetty tuensaaja on Telecom CLM. Se on sähköisiä viestintäpalveluja (televisio-, radio- ja laajakaistapalveluja) tarjoava yksityinen yritys, jonka päätoimipaikka on Toledossa Espanjassa. Se on sijoitusyhtiö Equitix Investment Management Limitedin määräysvallassa. JCCM omistaa noin 45 prosenttia Telecom CLM:n osakkeista.

(33) Vuonna 2008 Telecom CLM omisti 138 analogista maanpäällisen verkon televisiokeskusta, jotka kuuluivat osana Kastilia-La Manchan noin 500 lähetyskeskuksesta koostuvaan maanpäälliseen televisioverkkoon. Maanpäällisen verkon digitaalitelevisioon siirtymisen yhteydessä Telecom CLM sai vuosina 2008–2009 julkista tukea i) 13,2 miljoonaa euroa omien lähetyskeskustensa digitalisointiin maanpäällisen digitaalitelevisioverkon laitteiston asennuksen avulla, ii) 6,4 miljoonaa euroa Kastilia-La Manchan alueen verkon toimintaan ja ylläpitoon ja iii) 2,26 miljoonaa euroa 20 uuden maanpäällisen digitaalitelevisioverkon lähetyskeskuksen rakentamiseen ([15]).

([15]) Telecom CLM:stä tuli kuuden tällaisen keskuksen omistaja, ja se käytti uudelleen yhtä keskusta peruslaajakaistaverkossa.

(34) Komissio antoi 1 päivänä lokakuuta 2014 päätöksen C(2014) 6846 final, jossa se totesi, että Telecom CLM:n saama julkinen tuki oli sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, ja määräsi tuen perittäväksi takaisin ([16]).

(35) Unionin tuomioistuin vahvisti komission takaisinperintäpäätöksen vuonna 2018 yhdistetyissä asioissa C-91/17 P ja C-92/17 P, Cellnex Telecom v. komissio, 26 päivänä huhtikuuta 2018 antamassaan tuomiossa ja asiassa C-114/17 P, Espanja v. komissio, 20 päivänä syyskuuta 2018 antamassaan tuomiossa ([17]). Telecom CLM maksoi 18 päivään elokuuta 2022 mennessä takaisin maanpäällisen verkon digitaalitelevision käyttöönottamiseksi Kastilia-La Manchan alueella maksetun tuen (SA.27408) pääoman ja takaisinperintäkorot kokonaisuudessaan.

### 2.6 **Espanjan televiestintämarkkinaviranomaisen (CMT) toteuttama tutkimus**

(36) CMT aloitti 20 päivänä joulukuuta 2010 viran puolesta hallinnollisen menettelyn, jossa tutkittiin peruslaajakaistaverkon toiminnan harjoittamista koskevia ehtoja, joista JCCM ja Telecom CLM olivat sopineet 13 päivänä syyskuuta 2010 allekirjoitetussa sopimuksessa, ja niiden mahdollisia kilpailunvastaisia vaikutuksia.

(37) CMT totesi 23 päivänä kesäkuuta 2011 tekemässään päätöksessä ([18]), että Telecom CLM:n kolmansille osapuolille tarjoama bittivirtatason käyttöoikeuden tukkuhinta oli ollut liian korkea ja itse asiassa liian lähellä alueen peruslaajakaistapalvelujen vähittäishintoja. CMT:n mukaan Telecom CLM:n tarjoama bittivirtatason käyttöoikeuden tukkuhinta ei olisi mahdollistanut kolmansille vähittäispalvelujen tarjoajille riittävää marginaalia kohtuullisen voiton saavuttamiseksi niiden käyttäessä Telecom CLM:n tarjoamia tukkutason käyttöoikeuspalveluja vähittäistason laajakaistapalvelujen tarjoamiseen loppukäyttäjille. Lisäksi CMT katsoi, että tarjouspyyntöasiakirjoissa tai JCCM:n ja Telecom CLM:n syyskuussa 2010 tekemässä sopimuksessa ei ollut takaisinperintälauseketta, jolla olisi varmistettu, että valittu tarjoaja ei saisi liian suurta korvausta, mikäli alueen laajakaistapalvelujen kysyntä kasvaisi ennakoitua suuremmaksi, edellyttämällä, että se maksaa takaisin ylimääräiset voitot.

(38) CMT määräsi 23 päivänä kesäkuuta 2011 tekemässään päätöksessä i) Telecom CLM:n alentamaan käyttöoikeudesta perittävää hintaa, jonka kolmannet osapuolet maksavat tukkutason bittivirtayhteyksistä, ja ii) JCCM:n sisällyttämään Telecom CLM:n kanssa syyskuussa 2010 allekirjoitettuun sopimukseen takaisinperintälausekkeen, jonka mukaan Telecom CLM:n olisi maksettava takaisin 15,85 miljoonan euron prosenttiosuutta hankkeen kokonaiskustannuksista vastaava osuus mahdollisista ylimääräisistä voitoista.

### 2.7 **Muutetut tukkutason käyttöoikeuksien hinnat ja takaisinperintämenettely**

(39) Telecom CLM tarjosi tukkutason bittivirtayhteyksiä verkkoon, jotta kolmannet operaattorit voivat tarjota kohdealueilla sijaitseville loppukäyttäjille vähittäistason laajakaistapalveluja, jotka täyttävät tarjouseritelmän mukaiset vähittäispalvelujen laatua, luotettavuutta ja saatavuutta koskevat vaatimukset. Sen jälkeen, kun CMT oli päätöksessään katsonut, että Telecom CLM:n alun perin tarjoama tukkuhinta (34,50 euroa) oli liian lähellä sen omia loppukäyttäjiltä perittäviä vähittäishintoja (37,50 euroa) ja myös alan muita bittivirtatason käyttöoikeuden tukkuhintoja korkeampi, Telecom CLM harkitsi tukkutason bittivirtayhteyksiä koskevaa tarjoustaan uudelleen, muutti sitä ja alensi siinä tarjottua hintaa 15 päivänä heinäkuuta 2011 alkaen. Telecom CLM toimitti muutetun tarjouksen CMT:lle ja JCCM:lle 29 päivänä heinäkuuta 2011. JCCM hyväksyi muutetun tarjouksen.

(40) Uudelleen toimitetussa tarjouksessa bittivirtatason käyttöoikeuden tukkuhinta alennettiin alkuperäisestä 34,50 eurosta 23,70 euroon, mikä merkitsi 31,3 prosentin vähennystä. Sen seurauksena tukkutason käyttöoikeuksista perittävät hinnat olivat 36,8 prosenttia alemmat kuin Telecom CLM:n vähittäishinnat.

([16]) Komission päätös C(2014) 6846 final, annettu 1 päivänä lokakuuta 2014,valtiontuesta SA.27408 (C 24/10) (ex NN 37/10, ex CP 19/09), jota Castilla-La Manchan viranomaiset ovat myöntäneet maanpäällisen verkon digitaalitelevisiolle Castilla-La Manchan syrjäisillä ja vähemmän kaupungistuneilla alueilla (maanpäällisen verkon digitaalitelevision käyttöönotto Castilla-La Manchan alueella, SA.27408, 1.10.2014), saatavilla osoitteessa https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D1385

([17]) Unionin tuomioistuimen tuomio 26.4.2018, Cellnex Telecom v. komissio, yhdistetyt asiat C-91/17 P ja C-92/17 P, ECLI:EU:C:2018:284, ja unionin tuomioistuimen tuomio 20.9.2018, Espanja v. komissio, C-114/17 P, ECLI:EU:C:2018:753.

([18]) *Resolución relativa al procedimiento de imposición de condiciones para la explotación de una red de banda ancha en zonas rurales de la Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha* (MTZ 2010/2249), 23.6.2011, saatavilla osoitteessa https://www.cnmc.es/sites/default/files/1505025.pdf

(41) Tarjouspyyntöasiakirjoissa ei alun perin edellytetty takaisinperintämenettelyä. Sitä pidettiin tarpeettomana, koska katsottiin, että tuen enimmäismäärä, 16 miljoonaa euroa, ei todennäköisesti riittäisi verkon käyttöönottoon eikä hanke siksi ollut tuensaajan kannalta kannattava. CMT päätti kuitenkin, että JCCM:n oli määrättävä Telecom CLM:lle takaisinperintämenettely, jonka mukaan JCCM:lle olisi palautettava Telecom CLM:n saaman tuen määrän osuutta kokonaisinvestoinnista vastaava prosenttiosuus ylimääräisestä voitosta, jos kysyntä kasvaa tai liiketoiminnan luvut muuttuvat niin, että verkon toiminnasta saatavat voitot ylittävät alalla saadut keskimääräiset voitot.

(42) Näin ollen JCCM esitti CMT:lle seuraavan takaisinperintämenettelyn:

*”Tarjoukseen sisältyvässä liiketoimintasuunnitelmassa, jonka perusteella tämä sopimus tehtiin, laajakaistapalvelun käyttöasteeksi oletettiin 10 prosenttia kohdeväestöstä. Tämän perusteella vuotuisen liikevaihdon odotetaan olevan 6,3 prosenttia hankintasopimuksen budjetista (15 845 301,84 euroa).*

*Sopimuksen kohdeväestölle tarjotun laajakaistapalvelun käyttöastetta tarkastellaan jokaisen verkon toimintajaksolle sijoittuvan kalenterivuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Tämän tarkastelun perusteella sovelletaan seuraavia takaisinperintäperusteita:*

1) Jos palvelun käyttöaste on enintään 12 prosenttia kohdeväestöstä, takaisinperintää ei sovelleta.

2) Jos palvelun käyttöaste on yli 12 prosenttia ja enintään 15 prosenttia kohdeväestöstä, sovelletaan seuraavaa takaisinperintäsääntöä:

*Takaisinperintä (% tehdyn sopimuksen budjetista) = 0,28 x (käyttöönottoaste (%) – 12 %)*

3) Jos palvelun käyttöaste on yli 15 prosenttia kohdeväestöstä, sovelletaan seuraavaa takaisinperintäsääntöä:

*Takaisinperintä (% tehdyn sopimuksen budjetista) = 0,28 x (käyttöönottoaste (%) – 2,8 %)*

(43) CMT hyväksyi ehdotetut muutokset. Telecom CLM ja JCCM toteuttivat CMT:n määräämät toimenpiteet syyskuussa 2010 allekirjoitettuun sopimukseen tehdyillä lisäyksillä. Uusi takaisinperintämenettely tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2012.

### 2.8 **Kantelija**

(44) Kantelija, Difusión Herciana S.L., on radio- ja televisiolähetyspalvelujen tukipalveluja tarjoava yksityinen yritys, jonka kotipaikka on Madridissa Espanjassa.

(45) Kantelija väitti, että Telecom CLM:n kanssa tehty sopimus oli Telecom CLM:lle myönnettyä sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Se väitti, että tarjouskilpailumenettelyllä ei ollut varmistettu kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valintaa ja että JCCM:n toimenpidettä ei ollut validoitu riittävästi asianmukaisella julkisella kuulemisella ja kartoituksella. Kantelijan mukaan suurin osa hankkeen kohdealueista oli itse asiassa ollut vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa tarkoitettuja ”harmaita” alueita eikä ”valkoisia” alueita. Lisäksi kantelija väitti, että hanke ei ollut teknologianeutraali, koska siinä oli ollut tarkoitus käyttää olemassa olevaa maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuuria. Kantelija väitti myös, että Telecom CLM:n peruslaajakaistaverkon tukkutason käyttöoikeuksien hinnat olivat rajoittaneet kilpailua, ja arvosteli sitä, että JCCM:n ja Telecom CLM:n syyskuussa 2010 allekirjoittamaan sopimukseen ei sisältynyt takaisinperintälauseketta.

### 2.9 **Menettelyn aloittamisen syyt**

(46) Aloittamispäätöksessä komissio katsoi, että sopimuksen tekeminen Telecom CLM:n kanssa oli ollut SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea ja että kyseinen tuki oli myönnetty SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrättyjen ilmoitusvelvollisuuden ja täytäntöönpanokiellon vastaisesti. Komissio katsoi erityisesti, että sopimuksen tekeminen Telecom CLM:n kanssa oli tuottanut Telecom CLM:lle taloudellista etua, vaikka sopimus oli tehty avoimella tarjouskilpailumenettelyllä.

(47) Lisäksi komissio esitti epäilyjä sen suhteen, oliko sopimuksen tekeminen Telecom CLM:n kanssa vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukaista.

(48) Ensinnäkin komissiosta vaikutti siltä, että JCCM ei ollut järjestänyt tätä julkista investointia koskevaa sidosryhmien julkista kuulemista, jotta olisi voitu kartoittaa olemassa olevat tai tulevat yksityiset investointisuunnitelmat kohdealueilla, vaan JCCM oli suorittanut ainoastaan markkina-analyysin, jossa määritettiin olemassa olevat laajakaistaverkot käyttäen jo saatavilla olevia tietoja (ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 30 kappale). Toiseksi komissio epäili, että JCCM:n järjestämä tarjouskilpailumenettely ei ollut vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa vahvistettujen avoimuutta ja kokonaistaloudellisesti edullisinta tarjousta koskevien määräysten mukainen (ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 31 kappale). Kolmanneksi komissio oli huolissaan siitä, että toimenpide ei täyttänyt vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen edellytystä teknologianeutraaliudesta (ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 32 kappale). Neljänneksi komissio epäili, ettei toimenpide täyttänyt vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen vaatimuksia, jotka koskevat tukkutason käyttöoikeuksia ja takaisinperintämenettelyä liian suurten korvausten välttämiseksi (ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 33 kappale). Lopuksi komissio katsoi, että asiassa Deggendorf ([19]) vahvistetun periaatteen mukaisesti toimenpidettä arvioitaessa oli otettava huomioon se, ettei Telecom CLM ollut vielä maksanut takaisin komission asiassa SA.27408 ([20]) sisämarkkinoille soveltumattomaksi toteamaa tukea (ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 37 kappale).

(49) Näin ollen komissio ei voinut sulkea pois sitä mahdollisuutta, että sopimuksen tekeminen Telecom CLM:n kanssa syyskuussa 2010 ei soveltunut sisämarkkinoille.

## 3. **Espanjan kuningaskunnan huomautukset**

### 3.1 **Yleiset huomautukset**

(50) Espanjan kuningaskunta toimitti aloittamispäätökseen antamassaan vastauksessa JCCM:n huomautukset ja väitti ensinnäkin, ettei Telecom CLM ole saanut taloudellista etua, ja toiseksi, että jos katsotaan, että valtiontukea oli myönnetty, tuki on sisämarkkinoille soveltuvaa, koska se oli vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukaista. Lisäksi Espanjan kuningaskunta on katsonut, että väitettyä tukea on pidettävä sisämarkkinoille soveltuvana yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ([21]) nojalla.

### 3.2 **Toimenpide ei aiheuttanut taloudellista etua**

(51) Espanjan kuningaskunnan mukaan aloittamispäätöksessä ei yksilöidä Telecom CLM:n saamaa etua, vaan ainoastaan selitetään, miksi edun olemassaoloa ei voitu sulkea pois. Espanjan kuningaskunta huomauttaa, että uuden infrastruktuurin on hankkinut omistukseensa välittömästi ja yksinomaan JCCM eikä Telecom CLM ja että Telecom CLM:n viiden vuoden ajan harjoittama peruslaajakaistaverkon toiminta on ollut kannattamatonta.

(52) Espanjan kuningaskunta toteaa, että etu olisi voinut olla olemassa vain, jos Telecom CLM:lle sen palveluista maksettu korvaus olisi ylittänyt markkinahinnan. Avoimella tarjouskilpailumenettelyllä oli kuitenkin varmistettu, että myönnettyjen valtion varojen määrä oli rajattu välttämättömään vähimmäismäärään, joka tarvittiin hankkeen toteuttamiseksi.

(53) Espanjan kuningaskunta katsoo, että edun olemassaoloa on arvioitava vertaamalla tuensaajan taloudellista tilannetta toimenpiteen jälkeen sen oletettuun taloudelliseen tilanteeseen, jos toimenpidettä ei olisi toteutettu. Espanjan kuningaskunta väittää, että Telecom CLM:lle tehdyn sopimuksen perusteella maksetut määrät eivät ylittäneet sopimuksen mukaisesta peruslaajakaistaverkon käyttöönotosta aiheutuneita kustannuksia ja että Telecom CLM ei sen vuoksi ole hyötynyt paremmasta taloudellisesta tilanteesta sen jälkeen, kun sopimus tehtiin syyskuussa 2010.

([19]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.5.1997, Textilwerke Deggendorf GmbH (TWD) v. Euroopan yhteisöjen komissio ja Saksan liittotasavalta, C-355/95 P, ECLI:EU:C:1997:241.

([20]) Ks. edellä oleva alaviite 16.

([21]) Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1), jäljempänä 'yleinen ryhmäpoikkeusasetus'.

(54) Espanjan kuningaskunta myöntää, että myönnetyn taloudellisen tuen ansiosta Telecom CLM pääsi uusille markkinoille. Se katsoo kuitenkin, että markkinoille pääsyn helpottamista ei voida pitää valtiontukena, jos kyseiset markkinat ovat olleet kannattamattomat ([22]).

### 3.3 **Toimenpiteen soveltuvuus sisämarkkinoille vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen nojalla**

(55) Espanjan kuningaskunta kiistää aloittamispäätöksessä esitetyn komission analyysin ja väittää, että komissio analyysi toimenpiteen soveltuvuudesta sisämarkkinoille perustuu ajankohtaan, jona sopimus Telecom CLM:n kanssa tehtiin. Espanjan kuningaskunta katsoo, että hankkeen kilpailuvaikutusten arvioimiseksi analyysin oikea ajankohta olisi käytössä olevan peruslaajakaistaverkon toiminnan aloittamisajankohta syyskuussa 2012 eli sen jälkeen, kun JCCM ja Telecom CLM olivat toteuttaneet CMT:n määräämät muutokset.

#### 3.3.1 *Sidosryhmien kuuleminen*

(56) Sidosryhmien kuulemisen osalta Espanjan kuningaskunta väittää, että JCCM on kuullut perusteellisesti kaikkia osapuolia, joihin toimenpide vaikuttaa, vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukaisesti. Espanjan kuningaskunta huomauttaa, että vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa, toisin kuin vuoden 2013 laajakaistasuuntaviivoissa ([23]), ei edellytetty sidosryhmien julkista kuulemista vaan pikemminkin sidosryhmien ”perusteellista” kuulemista. Espanjan kuningaskunnan mukaan JCCM järjesti useita kahdenvälisiä kuulemisia kaikkien sellaisten operaattoreiden kanssa, jotka tuolloin ottivat käyttöön laajakaistapalveluja alueella. Ensimmäiset yhteydenotot tapahtuivat tiettävästi toukokuun ja lokakuun 2009 välisenä aikana. Kyseiset operaattorit olivat JCCM:n tiedossa, koska laajakaistaoperaattoreilla oli lakisääteinen velvoite toimittaa vuosittain alueelliset käyttöönottosuunnitelmat. Espanjan kuningaskunta katsoo, että komissio on muissa asioissa hyväksynyt JCCM:n lähestymistavan vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa tarkoitettuna perusteellisena kuulemisena.

(57) Sen seikan suhteen, että kantelijaa ei kuultu, Espanjan kuningaskunta huomautti, ettei kantelijaa ollut rekisteröity laajakaistaoperaattoriksi CMT:ssä. Espanjan kuningaskunta viittaa kantelijan laillisen edustajan JCCM:n kanssa toukokuussa 2016 järjestetyssä kokouksessa väitetysti esittämiin lausumiin ja toteaa, että kantelija ei ollut koskaan aiemmin tarjonnut laajakaistapalveluja eikä ollut kiinnostunut niiden tarjoamisesta jatkossakaan.

#### 3.3.2 *Kohdealueiden kartoitus*

(58) Komissio suhtautui CMT:n 23 päivänä kesäkuuta 2011 tekemässä päätöksessä esitettyjen havaintojen perusteella epäillen siihen, että JCCM luokitteli 461 kohdealuetta vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa tarkoitetuiksi ”valkoisiksi” alueiksi. Tältä osin Espanjan kuningaskunta vahvistaa, että kaikki 461 kohdealuetta olivat vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa tarkoitettuja ”valkoisia” alueita. Espanjan kuningaskunta selittää CMT:n tekemän poikkeavan arvioinnin sillä, että CMT teki kartoituksen vain kuntatasolla ja luokitteli ”harmaiksi” kohdealueiksi kunnat, joissa laajakaistan kattavuus on vähintään 50 prosenttia väestöstä. JCCM sitä vastoin analysoi hankkeen kohdealueita yksityiskohtaisemmalla tasolla jakamalla alueen kunnat lukuisiin alueisiin ja määrittämällä ”valkoiset” kohdealueet tältä pohjalta.

([22]) Espanjan kuningaskunta oli alustavassa tutkimuksessa väittänyt, että vaikka JCCM ei antanut hanketta Telecom CLM:n tehtäväksi yleistä taloudellista etua koskevana palveluna (SGEI), se saattoi toteuttaa yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7 päivänä maaliskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (EYVL L 108, 24.4.2002, s. 51), jäljempänä ’yleispalveludirektiivi’, mukaisia toimenpiteitä muiden kuin yleispalvelun käsitteen piiriin kuuluvien palvelujen, kuten laajakaistapalvelujen, tarjoamisen varmistamiseksi (ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 11 kappale). Komissio tarkasteli tätä väitettä ja hylkäsi sen aloittamispäätöksessä (ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 20 kappale). Espanjan kuningaskunta ei kommentoinut tätä seikkaa aloittamispäätöksestä esittämissään huomautuksissa eikä väittänyt, että hanke olisi annettu Telecom CLM:n tehtäväksi yleispalveludirektiivin mukaisesti.

([23]) Komission tiedonanto – EU:n suuntaviivat valtiontukisääntöjen soveltamisesta laajakaistaverkkojen nopean käyttöönoton yhteydessä (EUVL C 25, 26.1.2013, s. 1), jäljempänä ’vuoden 2013 laajakaistasuuntaviivat’.

3.3.3 *Valintamenettely*

(59) Vastauksena komission epäilyksiin siitä, oliko JCCM:n tarjouskilpailumenettely vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen avoimuutta ja kokonaistaloudellisesti edullisinta tarjousta koskevien määräysten mukainen, Espanjan kuningaskunta kiistää, että subjektiiviset sopimuksentekoperusteet (36 pistettä 100 pisteestä) olisivat olleet mielivaltaisia pelkästään siksi, että pisteitä niistä ei jaettu matemaattisten kaavojen perusteella. Espanjan kuningaskunta viittaa komission aiempiin päätöksiin ([24]), joissa tällaisia laadullisia sopimuksentekoperusteita ei sen mukaan ole pidetty mielivaltaisina, ja katsoo, että JCCM:n tarjouskilpailumenettelyssä käyttämät subjektiiviset kriteerit olivat unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettujen sääntöjen mukaisia ([25]). Lisäksi JCCM oli täsmentänyt tarjousasiakirjoissa, minkä suhteellisen painoarvon se antaisi kullekin laadulliselle arviointiperusteelle. Mitä tulee komission arvosteluun, joka koskee sopimuksentekoperusteissa hintakriteerille annettua vähäistä painoarvoa (10 pistettä 100 pisteestä), Espanjan kuningaskunta huomauttaa, että väitetyn tuensaajan tarjoama hinta oli alhaisin niistä tarjouksista, joita ei suljettu lopullisen valintamenettelyn ulkopuolelle siitä syystä, että ne eivät täyttäneet peruslaajakaistaverkon teknisiä vaatimuksia, ja toteaa, että komissio on hyväksynyt hintakriteerille annetun vähäisen painoarvon muissa asioissa ([26]). Espanjan kuningaskunta toteaa lisäksi, ettei CMT havainnut 23 päivänä kesäkuuta 2011 tekemässään päätöksessä tältä osin mitään ongelmia, ja viittaa komission aiempiin päätöksiin, joissa hintakriteerin vähäistä painoarvoa ei ole pidetty ongelmallisena ([27]).

3.3.4 *Teknologianeutraalius*

(60) Tarjouspyynnön kohteena olleen hankkeen teknologianeutraaliuden osalta Espanjan kuningaskunta katsoo, että toimenpiteen suunnittelussa ei suosittu mitään tiettyä teknologiaa tai verkkoalustaa. Espanjan kuningaskunta viittaa tarjousasiakirjoissa esitettyihin teknisiin eritelmiin ja huomauttaa niiden perusteella, ettei JCCM edellyttänyt tarjoajilta mitään tiettyä teknistä ratkaisua. JCCM kehotti pikemminkin tarjoajia ehdottamaan kullekin alueelle sopivimpana pitämäänsä ratkaisua. Espanjan kuningaskunta väittää, että tarjouskilpailun kohteena ollut sopimus mahdollisti minkä tahansa teknisen ratkaisun, kunhan kyseinen ratkaisu täytti verkon tekniset vaatimukset. Espanjan kuningaskunta viittaa esimerkkinä kahden hyväksytyn tarjoajan tarjouskilpailumenettelyssä tarjoamiin erilaisiin teknologisiin ratkaisuihin ja teknologiayhdistelmiin.

(61) Espanjan kuningaskunta perustelee tarjouskilpailuasiakirjoissa mainittua mahdollisuutta käyttää uudelleen maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuuria tarpeella noudattaa vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoja. Espanjan kuningaskunta huomauttaa, että vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukaan viranomaisten olisi mahdollisuuksien mukaan harkittava olemassa olevan infrastruktuurin käyttöä. Espanjan kuningaskunta korostaa, että kaikille kiinnostuneille tarjoajille on tarjottu mahdollisuutta käyttää olemassa olevaa infrastruktuuria ja että kaikki tarjoajat yhtä lukuun ottamatta tekivät tarjouksia, jotka perustuvat tähän olemassa olevaan infrastruktuuriin.

3.3.5 *Tukkutason käyttöoikeudet ja takaisinperintälauseke*

(62) Mitä tulee komission epäilyksiin Telecom CLM:n tarjoamien tukkutason käyttöoikeuksia koskevien ehtojen soveltuvuudesta sisämarkkinoille ja sopimukseen perustuvan takaisinperintämenettelyn puuttumisesta, Espanjan kuningaskunta toteaa ainoastaan, että nämä ongelmat ratkaistiin 29 päivään heinäkuuta 2011 mennessä. Vastauksena CMT:n 23 päivänä kesäkuuta 2011 tekemään päätökseen Telecom CLM alensi merkittävästi kolmansilta osapuolilta perimiään tukkutason käyttöoikeuksien hintoja ja JCCM:n ja Telecom CLM:n väliseen sopimukseen sisällytettiin takaisinperintälauseke.

([24]) Esimerkiksi päätös, josta oli kyse yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-169/00, Esedra v. komissio, ECLI:EU:T:2002:40.

([25]) Espanjan kuningaskunta viittaa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-513/99, Concordia Bus Finland, ECLI:EU:C:2002:495, antamaan tuomioon.

([26]) Espanjan kuningaskunta selitti alustavassa tutkimuksessa hintakriteerin vähäisen painoarvon johtuneen siitä, että JCCM:n oli määrä hankkia kyseessä oleva verkko omistukseensa ja se oli siksi kiinnostunut muista laadullisista kriteereistä ja että käytettävissä olevaa 16 miljoonan euron tukimäärää ei pidetty riittävänä verkon käyttöön ottamiseksi, minkä vuoksi oli odotettua, että hintakriteerillä ei olisi merkitystä (odotuksena oli, että kaikki tarjoajat tarvitsisivat koko 16 miljoonan euron määrän verkon käyttöön ottamiseksi), sekä siitä, että tätä taustaa vasten hintakriteerin liian voimakas korostaminen antaisi merkittävää etua operaattoreille, joilla oli jo alueella infrastruktuuria. Espanjan kuningaskunta viittaa lisäksi asiaan N 323/2009, ks. alaviite 27.

([27]) Espanjan kuningaskunta viittaa 14 päivänä joulukuuta 2009 laajakaistaa Asturian maaseutualueilla koskevassa asiassa N323/2009 (SA.28665) annettuun komission päätökseen C(2009)10259 final. Tässä päätöksessä komissio totesi sisämarkkinoille soveltuvaksi sellaisessa tarjouskilpailumenettelyssä myönnetyn tuen, jossa hintatekijälle ja hankkeen taloudelliselle elinkelpoisuudelle annettu painoarvo oli enintään 15 pistettä 90 pisteestä. Päätös on saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/231480/231480_1087482_29_1.pdf

3.3.6 *Yleinen ryhmäpoikkeusasetus*

(63) Espanjan kuningaskunta katsoo myös, että siltä osin kuin tehty sopimus on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, se kuuluu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan ja soveltuu sisämarkkinoille, kun otetaan huomioon siihen sisältyvät määräykset. Espanjan kuningaskunta toteaa, että yleistä ryhmäpoikkeusasetusta sovelletaan sen 58 artiklan mukaisesti taannehtivasti sääntöjenvastaiseen yksittäiseen tukeen ja että 1 päivänä heinäkuuta 2014, jolloin yleinen ryhmäpoikkeusasetus tuli voimaan, kaikki laajakaista-verkkoihin liittyviin tukitoimenpiteisiin sovellettavat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan edellytykset täyttyivät.

3.3.7 Asiassa Deggendorf vahvistettu periaate

(64) Espanjan kuningaskunta katsoo, että asiassa Deggendorf ([28]) vahvistettua periaatetta ei voida soveltaa tukitoimenpiteen soveltuvuuden arvioinnissa. Näin ollen sitä seikkaa, että Telecom CLM ei ollut maksanut takaisin komission asiassa SA.27408 antamassa päätöksessä ([29]) sisämarkkinoille soveltumattomaksi todettua tukea, olisi pidettävä merkityksettömänä arvioitaessa toimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille.

## 4. **Asianomaisten osapuolten esittämät huomautukset**

(65) Komissio sai huomautuksia aloittamispäätöksestä yhdeltä asianomaiselta osapuolelta, joka oli väitetty tuensaaja Telecom CLM.

### 4.1 **Yleiset huomautukset**

(66) Telecom CLM keskittyy huomautuksissaan pitkälti samoihin seikkoihin kuin Espanjan kuningaskunta. Ensinnäkin Telecom CLM väittää, ettei se saanut taloudellista etua. Toiseksi Telecom CLM katsoo, että toimenpide ei ollut valikoiva eikä se vaikuttanut jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kolmanneksi Telecom CLM toteaa, että vaikka tehty sopimus katsottaisiin valtiontueksi, se soveltuisi sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan ja komission päätöksen 2005/842/EY ([30]), jäljempänä 'yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista vuonna 2005 tehty päätös', SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan sekä vuoden 2009 laajakaistasuunta-viivojen ja yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla.

### 4.2 **Kyseessä ei ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tuki**

4.2.1 *Taloudellinen etu*

(67) Telecom CLM väittää, että sen kanssa elokuussa 2010 tehty sopimus, jonka Telecom CLM ja JCCM allekirjoittivat syyskuussa 2010, oli toimeksiantoasiakirja, jolla JCCM antoi Telecom CLM:n tehtäväksi tarjota yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua. Tämän päätelmän perusteella Telecom CLM toteaa, että unionin tuomioistuimen asiassa Altmark antamassa tuomiossa ([31]) vahvistettuja periaatteita on sovellettu korvauksiin, jotka JCCM on

([28]) Ks. edellä oleva alaviite 19.
([29]) Ks. edellä oleva alaviite 16.
([30]) Komission päätös 2005/842/EY, tehty 28 päivänä marraskuuta 2005, EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (EUVL L 312, 29.11.2005, s. 67), jäljempänä 'yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista vuonna 2005 tehty päätös'.
([31]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 24.7.2003, Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

maksanut Telecom CLM:lle sovitun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoamisesta. Telecom CLM väittää lisäksi, että kaikki unionin tuomioistuimen Altmark-tuomiossa vahvistamat neljä kriteeriä ([32]) täyttyivät, minkä vuoksi sopimuksen tekemisestä ei aiheutunut taloudellista etua Telecom CLM:lle eikä se siten ollut SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

(68) Vaihtoehtoisesti Telecom CLM katsoo, ettei se ole saanut taloudellista etua, koska i) JCCM hankki käyttöön otetun laajakaistainfrastruktuurin omistukseensa välittömästi, ii) tuensaaja valittiin avoimella tarjouskilpailumenettelyllä, joka toteutettiin sovellettavien sääntöjen mukaisesti, iii) Telecom CLM:n taloudellinen tilanne sopimuksen tekemisen jälkeen ei ollut parempi kuin se olisi ollut ilman sopimusta ja iv) markkinat, joille Telecom CLM sai helpomman pääsyn, olivat kannattamattomat. Telecom CLM väittää lisäksi, että vaikka taloudellinen etu olisi ollut olemassa, komissio ei ole yksilöinyt sitä.

4.2.2 *Valikoivuus, kilpailun vääristyminen ja vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan*

(69) Muiden SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan vaatimusten osalta Telecom CLM kiistää, että tehty sopimus on ollut valikoiva, että se on vääristänyt tai uhannut vääristää kilpailua ja että se on vaikuttanut jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä perusteella, että komissio ei ole riittävästi osoittanut tai selittänyt, miksi nämä edellytykset täyttyivät.

4.3 **Väitetyn tuen soveltuvuus sisämarkkinoille**

(70) Telecom CLM katsoo, että väitetty tuki soveltui sisämarkkinoille.

4.3.1 *SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohta ja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista vuonna 2005 tehty päätös*

(71) Telecom CLM väittää, että vaikka komissio katsoisi, että Telecom CLM:n kanssa tehty sopimus ei täyttänyt kaikkia neljää Altmark-kriteeriä, sopimus soveltui sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan ja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista vuonna 2005 tehdyn päätöksen nojalla. Telecom CLM väittää, että JCCM antoi sen hoidettavaksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun allekirjoittamalla sopimuksen syyskuussa 2010 ja että Telecom CLM:lle maksettu 15,85 miljoonan euron korvaus ei ylittänyt sopimuksen mukaisten julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä Telecom CLM:lle aiheutuneita kustannuksia. Telecom CLM:n mukaan sopimuksen tekeminen kuului yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista vuonna 2005 tehdyn päätöksen soveltamisalaan, koska Telecom CLM:n keskimääräinen vuotuinen liikevaihto ennen veroja sopimuksen tekemistä edeltäneinä kahtena vuonna ja Telecom CLM:n saaman korvauksen määrä eivät ylittäneet yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista vuonna 2005 tehdyssä päätöksessä vahvistettuja raja-arvoja, jotka olivat liikevaihdon osalta 100 miljoonaa euroa ja korvauksen osalta 30 miljoonaa euroa.

4.3.2 *SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohta ja vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat*

(72) Telecom CLM:n huomautuksissa, jotka koskevat tehdyn sopimuksen soveltuvuutta sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen nojalla, toistetaan suurelta osin väitteet, jotka Espanjan kuningaskunta esitti aloittamispäätökseen antamassaan vastauksessa.

([32]) Altmark-tuomiossa vahvistetut neljä kriteeriä ovat seuraavat:
Tuensaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiassa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen, ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi.
Ne parametrit, joiden perusteella korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi, jotta vältettäisiin sellaisen taloudellisen edun sisältyminen korvaukseen, joka olisi omiaan suosimaan edunsaajayritystä suhteessa sen kilpailijayrityksiin.
Korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kohtuullinen voitto.
Silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa valita sellaisessa julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut yhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä kuljetusvälineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto.

(73) Telecom CLM:n kommentit JCCM:n suorittamasta kohdealueiden kartoittamisesta ja sidosryhmien kuulemisista ovat olennaisilta osin samat kuin edellä 3.3.1 ja 3.3.2 jaksossa esitetyt Espanjan kuningaskunnan huomautukset.

(74) JCCM:n toteuttaman avoimen tarjouskilpailumenettelyn osalta Telecom CLM väittää, että neuvoa-antavan sekakomitean käyttämät *laadulliset* sopimuksentekoperusteet olivat julkisia hankintoja koskevien sääntöjen ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/18/EY ([33]) sekä vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukaisia. Telecom CLM:n mukaan komissio tulkitsee ”kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen” käsitettä väärin rinnastamalla sen ”alhaisimpaan hintaan”. Kaikki muut tätä koskevat väitteet ovat olennaisilta osin samoja kuin edellä 3.3.3 jaksossa tiivistetysti esitetyt Espanjan kuningaskunnan huomautukset.

(75) Telecom CLM:n huomautukset tarjouskilpailun teknologianeutraaliudesta, tukkutason käyttöoikeuksia koskevasta velvoitteesta ja takaisinperintälausekkeesta ovat myös olennaisilta osin samanlaiset kuin edellä 3.3.4 ja 3.3.5 jaksossa esitetyt Espanjan kuningaskunnan huomautukset.

4.3.3 *Yleinen ryhmäpoikkeusasetus*

(76) Telecom CLM väittää lisäksi, että toimenpiteeseen sovellettiin yleistä ryhmäpoikkeusasetusta taannehtivasti ja että kaikki yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimukset täyttyivät kyseisen asetuksen voimaantulopäivänä 1 päivänä heinäkuuta 2014. Telecom CLM katsoo, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamista Telecom CLM:ään ei suljettu pois, koska sille asiassa SA.27408 myönnettyä sääntöjenvastaista tukea ei ollut peritty takaisin ([34]). Telecom CLM toteaa tältä osin, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohtaa sovelletaan ainoastaan tukiohjelmiin, kun taas toimenpide oli yksittäinen toimenpide. Lisäksi 1 päivänä heinäkuuta 2014, jolloin yleinen ryhmäpoikkeusasetus tuli voimaan ja sitä alettiin näin ollen soveltamaan toimenpiteeseen, asiassa SA.27408 myönnettyä sääntöjenvastaista valtiontukea koskevaa takaisinperintämääräystä ei ollut vielä olemassa, koska asiassa SA.27408 annettu lopullinen päätös, johon liittyi takaisinperintämääräys, annettiin vasta 1 päivänä lokakuuta 2014.

4.3.4 *Asiassa Deggendorf annetussa tuomiossa vahvistettu periaate*

(77) Telecom CLM toteaa, että sen asiassa SA.27408 saamalla tuella ja sen takaisinmaksun laiminlyömisellä ei ollut merkitystä toimenpiteen soveltuvuuden kannalta. Telecom CLM katsoo myös, että asiassa SA.27408 saadun sääntöjenvastaisen tuen takaisinmaksu ei enää ollut tarpeen, koska Telecom CLM oli siirtänyt kaikki omistamansa maanpäällisen verkon digitaalitelevision lähetyslaitteet JCCM:lle toukokuuhun 2013 mennessä.

## 5. **Toimenpiteen arviointi**

### 5.1 **SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen olemassaolo**

(78) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan ”jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”.

(79) Toimenpiteen luokittelu valtiontueksi edellyttää seuraavien kumulatiivisten edellytysten täyttymistä: i) toimenpiteen tuensaaja on ”yritys”, ii) toimenpide myönnetään valtion varoista ja se johtuu valtiosta, iii) toimenpide tuottaa yritykselle taloudellista etua, iv) taloudellinen etu on valikoiva ja v) toimenpide vaikuttaa kauppaan ja kilpailuun.

5.1.1 *Yritys*

(80) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yrityksiä ovat taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta ([35]).

([33]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (EUVL L 134, 30.4.2004, s. 114).
([34]) Ks. edellä oleva alaviite 16.
([35]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 10.1.2006, Cassa di Risparmio di Firenze SpA ym., C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 107 kohta.

(81) Toimenpiteen suora edunsaaja on Telecom CLM.

(82) Telecom CLM:n kanssa tehtiin 17 päivänä elokuuta 2010 15,85 miljoonan euron arvoinen sopimus peruslaajakaistaverkon perustamisesta ja toiminnan harjoittamisesta Kastilia-La Manchan alueen kuntien maaseutualueilla, joilla ei ollut laajakaistapalveluja. Telecom CLM:n oli kehitettävä ja perustettava peruslaajakaistaverkon infrastruktuuri JCCM:lle, ja sille annettiin oikeus harjoittaa tämän verkon toimintaa ensimmäisten viiden vuoden ajan. Oikeutta harjoittaa verkon toimintaa jatkettiin myöhemmin kahdesti yhdellä vuodella kerrallaan syyskuuhun 2019 asti.

(83) Telecom CLM hyödynsi infrastruktuuria suoraan tarjotakseen tukkutason palveluja käyttöoikeuksien pyytäjille sekä vähittäistason laajakaistapalveluja, muun muassa internetpuhelupalveluja, kohdealueiden loppukäyttäjille. Tämä on taloudellista toimintaa. Näin ollen Telecom CLM:n katsotaan olevan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukainen yritys.

5.1.2 *Valtion varat ja valtion toiminnaksi katsominen*

(84) Valtion varat käsittävät kaikki julkisen sektorin varat ([36]), kuten jäsenvaltioiden alueviranomaisten (hajautetun hallinnon, osavaltioiden, alueellisten ja muiden yksikköjen) varat ([37]) ja tietyissä tilanteissa yksityisten elinten varat. Tapauksissa, joissa viranomainen myöntää edun tuensaajalle, toimenpide johtuu valtiosta, vaikka kyseinen viranomainen olisi oikeudellisesti riippumaton muista viranomaisista.

(85) Käsiteltävänä olevassa asiassa Espanjan hallitus ja JCCM, joka on valtion sisäinen yksikkö ja alueellinen viranomainen, rahoittivat toimenpiteen saman suuruisin osuuksin, ja toimenpide myönnettiin JCCM:n järjestämän tarjouskilpailun perusteella. Sen vuoksi komissio päättelee, että toimenpide myönnettiin valtion varoista ja että se johtui Espanjan kuningaskunnasta.

5.1.3 *Taloudellinen etu*

(86) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu etu on mikä tahansa taloudellinen hyöty, jota yritys ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, toisin sanoen ilman valtion toimenpidettä ([38]).

5.1.3.1 Telecom CLM:lle ei annettu hoidettavaksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua

(87) Altmark-oikeuskäytännön ([39]) mukaan valtion myöntämä rahoitus SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoamiseen ei ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu etu, mikäli neljä pääedellytystä ([40]) täyttyvät.

(88) Altmark-tuomiossa vahvistetut neljä kriteeriä ovat seuraavat:

1) Tuensaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiassa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen, ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi.

2) Ne parametrit, joiden perusteella korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi, jotta vältettäisiin sellaisen taloudellisen edun sisältyminen korvaukseen, joka olisi omiaan suosimaan edunsaajayritystä suhteessa sen kilpailijayrityksiin.

3) Korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kohtuullinen voitto.

4) Silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa valita sellaisessa julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto.

([36]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 12.12.1996, Air France v. komissio, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 56 kohta.
([37]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 6.3.2002, Territorio Histórico de Álava ym. v. komissio, yhdistetyt asiat T-92/00 ja T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, 57 kohta.
([38]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.1999, Espanja v. komissio, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 41 kohta.
([39]) Ks. edellä oleva alaviite 31.
([40]) Ks. edellä oleva alaviite 32.

(89) Ensimmäisen edellytyksen mukaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua koskevan valtion rahoitusjärjestelmän edunsaajan tehtäväksi on virallisesti annettava kyseisen palvelun tuottaminen ja tarjoaminen, ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi.

(90) Espanjan kuningaskunta katsoo kuitenkin, ettei sopimusta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta ole tehty (ks. 3.2 jakso). Telecom CLM väittää, että sen kanssa tehty sopimus oli toimeksiantoasiakirja, jolla JCCM antoi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun Telecom CLM:n hoidettavaksi (ks. johdanto-osan 67 kappale).

(91) Edellä mainitun ensimmäisen Altmark-kriteerin mukaisen toimeksiantoasiakirjan olemassaolo edellyttää, että julkista palvelua koskeva toimeksianto tehdään asiakirjalla, joka voi olla sopimus. Tässä asiakirjassa on kuitenkin täsmennettävä ainakin korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettävät parametrit sekä järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin ([41]).

(92) JCCM:n ja Telecom CLM:n välinen sopimus ei sisältänyt takaisinperintälauseketta eikä siten järjestelyjä liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin. Takaisinperintämenettely sisällytettiin sopimukseen CMT:n aloitteesta vasta heinäkuussa 2011 eli lähes vuoden kuluttua siitä, kun sopimus oli allekirjoitettu elo- ja syyskuussa 2010.

(93) Telecom CLM:n kanssa tehdyssä sopimuksessa ei myöskään viitata yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tai muun julkisen palvelun velvoitteen siirtämiseen Telecom CLM:lle eikä siinä vahvisteta Telecom CLM:lle yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun toteuttamisesta maksettavan korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettäviä parametreja. Tämäkin viittaa siihen, että JCCM sopimusta tehdessään ei aikonut antaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua tai muita julkisen palvelun velvoitteita Telecom CLM:n hoidettavaksi. Näin ollen ei voida katsoa, että JCCM antoi Telecom CLM:n tehtäväksi täyttää julkisen palvelun velvoitteet, kun se teki ja allekirjoitti tarjouskilpailun kohteena olleen sopimuksen.

(94) Koska neljä Altmark-kriteeriä ovat kumulatiivisia, korvauksen katsotaan muodostavan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun edun, jos jokin näistä kriteereistä ei täyty. Koska ainakin yksi neljästä Altmark-kriteeristä ei tässä tapauksessa täyty, komissio katsoo, että väite, jonka mukaan JCCM antoi tehdyllä sopimuksella yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun Telecom CLM:n tehtäväksi, on hylättävä.

5.1.3.2 Tehty sopimus taloudellisena etuna

(95) JCCM teki Telecom CLM:n kanssa sopimuksen siitä, että Telecom CLM perustaa peruslaajakaistaverkon, jonka JCCM hankkii välittömästi omistukseensa ja jonka toimintaa Telecom CLM harjoittaa omalla taloudellisella riskillään viiden vuoden ajan. Tätä ajanjaksoa oli mahdollista jatkaa vielä kahdella vuodella. Telecom CLM:lle myönnettiin 15,85 miljoonaa euroa, joka maksettiin viidessä erässä 20 päivän huhtikuuta 2012 ja 26 päivän marraskuuta 2012 välisenä aikana, kun peruslaajakaistainfrastruktuurin perustaminen oli saatettu päätökseen.

(96) Näin ollen Telecom CLM sai peruslaajakaistaverkon, jonka JCCM hankki omistukseensa, käyttöönottoon myönnetyn määrän lisäksi oikeuden ylläpitää verkkoa vähintään viiden vuoden ajan, joten sillä oli oikeus hyötyä taloudellisista eduista, joita se sai verkon hyödyntämisestä sekä tukku- että vähittäispalvelujen tarjoamiseen.

(97) Komissio katsoo, että Telecom CLM:n JCCM:lle peruslaajakaistaverkon käyttöönottoprosessissa kirjoittamien laskujen, peruslaajakaistaverkon käyttöönotosta kohdealueilla aiheutuvia kustannuksia koskevien JCCM:n selvitysten (ks. johdanto-osan 13 kappale) ja Espanjan kuningaskunnan ja Telecom CLM:n toimittamien tietojen perusteella 15,85 miljoonan euron hinta, josta sopimus tehtiin, kattoi lähtökohtaiset peruslaajakaistaverkon perustamiskustannukset. Telecom CLM ei kuitenkaan ainoastaan ottanut verkkoa käyttöön, vaan se pystyi myös hyötymään peruslaajakaistaverkosta saatavista taloudellisista eduista eli tukkutason käyttöoikeuspalvelujen kaupallisesta tarjoamisesta sähköisen viestinnän operaattoreille sekä peruslaajakaistan vähittäispalvelujen, muun muassa IP-puhelupalvelujen, tarjoamisesta loppukäyttäjille vähintään viiden vuoden ajan.

([41]) Ks. komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen (EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4), 52 kohta.

(98) Operaattorit, jotka käyttävät tukea saanutta infrastruktuuria palvelujen tarjoamiseen loppukäyttäjille, saavat etua, jos infrastruktuurin käyttö antaa niille sellaisen taloudellisen hyödyn, jota ne eivät olisi voineet saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa ([42]) Laajakaistainfrastruktuurin tapauksessa operaattorit, jotka käyttävät julkisin varoin rahoitettua infrastruktuuria palvelujen tarjoamiseen loppukäyttäjille, saavat edun, jos ne maksavat infrastruktuurin käyttöoikeudesta vähemmän kuin ne maksaisivat vastaavasta infrastruktuurista tavanomaisissa markkinaolosuhteissa ([43]).

(99) Tehdyn sopimuksen avulla Telecom CLM otti verkon käyttöön JCCM:n kustannuksella ja sai oikeuden käyttää ja hyödyntää JCCM:n peruslaajakaistaverkkoa vähintään viiden vuoden ajan ilman korvausta. Tavanomaisissa markkinaolosuhteissa laajakaistainfrastruktuurin operaattorit/omistajat saavat tuloja asettamalla verkkonsa muiden operaattoreiden käytettäväksi tai tarjoamalla vähittäispalveluja loppukäyttäjille. Lisäksi käyttöoikeuksien pyytäjät maksavat laajakaistainfrastruktuurin käyttöoikeudesta tukkuhinnat kyseisen verkon operaattoreille/omistajille. Näin ollen JCCM olisi voinut saada tuloja asettamalla käyttöön otetun verkon käyttöoikeuksien pyytäjien saataville ja tarjoamalla palveluja loppukäyttäjille. Tämä koski myös Telecom CLM:ää, joka myi laajakaistapalveluja, muun muassa internetpuhelupalveluja, loppukäyttäjille ja tukkutason palveluja kolmansille osapuolille omaa taloudellista hyötyään tavoitellen.

(100) Espanjan kuningaskunta ja Telecom CLM väittävät, että Telecom CLM ei ole saanut SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua taloudellista etua, koska JCCM hankki välittömästi omistukseensa Telecom CLM:n kehittämän infrastruktuurin, koska avoimella tarjouskilpailumenettelyllä taattiin, että Telecom CLM:lle myönnettyjen varojen määrä rajoittui välttämättömään, koska Telecom CLM:n taloudellinen tilanne ei ollut aiempaa parempi sopimuksen tekemisen jälkeen ja koska peruslaajakaistaverkko, jonka toimintaa Telecom CLM harjoitti, oli kannattamaton (ks. johdanto-osan 51–54 ja 68 kappale).

(101) Kuten edellä on selostettu (ks. johdanto-osan 95–99 kappale), JCCM – eikä Telecom CLM – hankki käyttöön otetun uuden peruslaajakaistaverkon välittömästi omistukseensa, mutta Telecom CLM:lle myönnettiin yksinoikeus verkon toiminnan harjoittamiseen viideksi vuodeksi, minkä vuoksi Telecom CLM on saanut tehdyn sopimuksen perusteella taloudellista etua.

(102) Espanjan kuningaskunta ja Telecom CLM eivät ole esittäneet näyttöä sen väitteen tueksi, että Telecom CLM:n ensin viiden vuoden ja sitten kahden vuoden jatkokauden ajan ylläpitämä peruslaajakaistaverkko oli kannattamaton. Tällä väitteellä ei joka tapauksessa ole merkitystä määritettäessä sitä, oliko sopimuksen tekohetkellä olemassa Telecom CLM:lle koituva taloudellinen etu. Ratkaisevaa on se, ovatko julkisyhteisöt toimineet kuten markkinataloustoimija olisi toiminut vastaavassa tilanteessa. Markkinataloustoimija ei kuitenkaan olisi JCCM:n tilanteessa myöntänyt vielä perustamatta olevan peruslaajakaistaverkon operaattorille oikeutta hyödyntää kyseistä infrastruktuuria viiden vuoden ja kahden lisävuoden ajan omaksi taloudelliseksi hyödykseen ilman markkinahintaista korvausta. JCCM:n kanssa samanlaisessa tilanteessa oleva markkinataloustoimija olisi pyrkinyt maksimoimaan oman taloudellisen hyötynsä. Espanjan kuningaskunta ei kuitenkaan toimittanut mitään näyttöä siitä, että markkinatoimija olisi myöntänyt laajakaistainfrastruktuurin käyttöoikeuden korvauksetta. Saatavilla olevista asiakirjoista käy pikemminkin ilmi, että Telecom CLM pystyi sopimuksen nojalla harjoittamaan infrastruktuurin toimintaa ja tarjoamaan palvelujaan, myös internetpuhelupalveluja, maksua vastaan tukkutason käyttöoikeuksien pyytäjille ja loppukäyttäjille omalla taloudellisella riskillään ja omaksi taloudelliseksi hyödykseen maksamatta markkinahintaista korvausta JCCM:lle, joka oli infrastruktuurin omistaja.

(103) Komissio toteaa lisäksi, että kilpailuun perustuvalla, avoimella, syrjimättömällä ja ehdottomalla tarjouskilpailumenettelyllä voitaisiin poistaa tietyin edellytyksin tuki infrastruktuurin toiminnan harjoittamista koskevan käyttöoikeussopimuksen tapauksessa, esimerkiksi jos käyttöoikeus myönnetään positiiviseen hintaan. Tarjouskilpailu ei kuitenkaan poista Telecom CLM:lle koituvaa taloudellista etua, koska kyseinen tarjouskilpailu ei sisältänyt tuensaajan infrastruktuurin omistajalle maksamaa positiivista hintaa infrastruktuurin toiminnan harjoittamisesta. Tehty sopimus antoi Telecom CLM:lle mahdollisuuden harjoittaa kaupallista toimintaa eli infrastruktuurin toiminnan harjoittamista ja hyödyntämistä omaksi taloudelliseksi hyödykseen viiden vuoden ja kahden lisävuoden ajan ehdoin, joita se ei muutoin olisi saanut markkinoilta.

([42]) Ks. komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä (EUVL C 262, 19.7.2016, s. 1), 223 kohta.

([43]) Ks. valtiontuen käsitteestä annettu tiedonanto (edellä oleva alaviite 42), 223 kohta.

(104) Mitä tulee tuensaajan taloudelliseen tilanteeseen toimenpiteen jälkeen ja sen oletettuun taloudelliseen tilanteeseen, jos toimenpidettä ei olisi toteutettu, komissio katsoo, että tämän yleisperiaatteen huomioon ottaminen ei muuta Telecom CLM:n saaman taloudellisen edun olemassaoloa koskevan analyysin tulosta. Espanjan kuningaskunta ja Telecom CLM väittävät, että Telecom CLM:lle maksettu korvaus ei ylittänyt sen kustannuksia ja että Telecom CLM:n taloudellinen tilanne ei näin ollen parantunut sen jälkeen, kun sopimus tehtiin syyskuussa 2010. Tässä väitteessä ei kuitenkaan oteta huomioon, että Telecom CLM:lle myönnettiin myös oikeus harjoittaa peruslaajakaistainfrastruktuurin toimintaa ja hyödyntää sitä omaksi taloudelliseksi hyödykseen viiden vuoden sekä kahden lisävuoden ajan maksamatta markkinahintaista korvausta infrastruktuurin omistajalle eli JCCM:lle.

(105) Sen vuoksi komissio katsoo, että JCCM myönsi sopimuksella Telecom CLM:lle edun, jota tämä ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

5.1.4 *Valikoivuus*

(106) Jotta valtiontuen voidaan katsoa kuuluvan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, sen on suosittava ”jotakin yritystä tai tuotannonalaa”. Toimenpide suosii Telecom CLM:ää, koska se on ainoa tuensaaja.

(107) Toimenpide kohdistuu yhteen ainoaan sähköisen viestinnän alalla toimivaan yritykseen, ja kaikki muut kyseisellä alalla toimivat yritykset on suljettu sen ulkopuolelle. Lisäksi toimenpide koskee vain peruslaajakaistaverkon operaattoreiden harjoittamaa käyttöä eikä kaikille syrjimättömästi avointa yleisen infrastruktuurin toiminnan harjoittamista.

(108) Koska käsiteltävänä oleva asia koskee yksittäistä tukitoimenpidettä, taloudellisen edun määrittäminen (ks. johdantoosan 95–105 kappale) riittää tukemaan oletusta, että toimenpide on valikoiva ([44]). Missään tapauksessa ei näytä siltä, että muut samalla alalla tai muilla aloilla vastaavassa tosiasiallisessa ja oikeudellisessa tilanteessa olevat yritykset saisivat saman edun.

(109) Siksi komissio päättelee, että toimenpide on valikoiva.

5.1.5 *Vaikutus kauppaan ja kilpailuun*

(110) Julkinen tuki yrityksille on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea ainoastaan, jos se ”vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua” ja vain siltä osin kuin se ”vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”. Unionin tuomioistuinten oikeuskäytännön mukaan ”vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan” kytkeytyy kilpailun vääristymisen käsitteeseen, ja molemmat käsitteet liittyvät usein erottamattomasti toisiinsa. Unionin tuomioistuin on todennut tältä osin, että kun ”valtion myöntämä tuki vahvistaa yrityksen asemaa jäsenvaltioiden välisessä kaupassa muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna, tuen on katsottava vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan” ([45]).

(111) Espanjan laajakaista-alalla on saatavilla huomattavasti yksityistä rahoitusta peruslaajakaistaverkkojen kehittämiseen ja toiminnan harjoittamiseen kaikkialla maassa. Näin ollen kauppaan kohdistuvaa vaikutusta ja kilpailun vääristymistä ei voida sulkea pois.

(112) Peruslaajakaistaverkkojen infrastruktuurin kehittäminen ja toiminnan harjoittaminen on palvelu, jota tarjotaan vapautetulla alalla, jolla tavallisesti on tai voisi olla kilpailua. Telecom CLM toimii tällä alalla ja JCCM on myöntänyt sille taloudellisen edun, joka todennäköisesti parantaa sen kilpailuasemaa muihin kyseisellä alalla toimiviin yrityksiin verrattuna.

([44]) Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 4.6.2015, komissio v. MOL, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, 60 kohta, unionin tuomioistuimen tuomio 30.6.2016, Belgia v. komissio, C-270/15 P, ECLI:EU:C:2016:489, 49 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 13.12.2017, Kreikka v. komissio, T-314/15, ECLI:EU:T:2017/903, 79 kohta.

([45]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 4.4.2001, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia v. komissio, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, 41 kohta.

(113) JCCM:n puuttuminen peruslaajakaistaverkon kehittämiseen ja toiminnan harjoittamiseen 461:lla alueen kuntien maaseutualueella ja sellaisella alueella, joilla palvelua ei ole, muutti olemassa olleita markkinaolosuhteita. Toimenpiteen vuoksi kyseisille alueille sijoittautuneilla luonnollisilla henkilöillä ja yrityksillä oli mahdollisuus tilata Telecom CLM:n tarjoamia peruslaajakaistapalveluja, myös internetpuhelupalveluja, muiden mahdollisesti kalliimpien vaihtoehtoisten markkinapohjaisten ratkaisujen, kuten satelliittiyhteyksien, sijasta.

(114) Yritykset, jotka kehittävät peruslaajakaistaverkkojen infrastruktuuria ja harjoittavat sen toimintaa sekä tarjoavat vähittäistason laajakaistapalveluja, voivat kilpailla unionin sisäisessä kaupassa, koska monet niistä toimivat useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa. Sähköisten viestintäpalveluiden markkinat (tukku- ja vähittäistason laajakaistamarkkinat mukaan luettuina) ovat avoinna kilpailulle eri operaattoreiden ja palveluntuottajien välillä. Telecom CLM:lle koituneen taloudellisen edun voidaan näin ollen katsoa vaikuttaneen muihin näillä markkinoilla ja useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa toimiviin yrityksiin.

(115) Sen vuoksi komissio katsoo, että toimenpide saattoi vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

5.1.6 *Päätelmä*

(116) Komissio katsoo, että toimenpide oli SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

5.2 **Tuen sääntöjenmukaisuus**

(117) Espanjan kuningaskunta ei ilmoittanut toimenpiteestä komissiolle SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti (ks. johdanto-osan 30 kappale). Sen vuoksi komissio katsoo, että tuki oli sääntöjenvastainen.

5.3 **Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille**

(118) Komissio on arvioinut tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen eikä SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan tai yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella ([46]).

(119) SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohta muodostaa oikeusperustan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin suunnatun valtiontuen soveltuvuuden arvioinnille. Sen mukaan yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan kilpailusääntöjä. Komissio katsoi kuitenkin, että Telecom CLM:n hoidettavaksi ei annettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua, kun JCCM teki sopimuksen sen kanssa elokuussa 2010. Lisäksi komissio totesi, että Telecom CLM:n tehtäväksi ei annettu muita julkisen palvelun velvoitteita sopimuksen tekemisen yhteydessä eikä sopimukseen sisältynyt korvausmekanismia eikä korvauksen laskennassa, seurannassa ja tarkistamisessa käytettäviä parametreja (ks. johdanto-osan 87–94 kappale).

(120) Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ([47]) 58 artiklan 1 kohdan mukaan yleistä ryhmäpoikkeusasetusta, lukuun ottamatta 9 artiklaa, sovelletaan ennen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantuloa myönnettyyn yksittäiseen tukeen, jos tuki täyttää kaikki kyseisessä asetuksessa säädetyt edellytykset. Kyseisenä ajankohtana voimassa olleen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 1 kohdan mukaan investointituki laajakaistaverkkojen kehittämiseen on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvaa, ja se vapautetaan SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvaatimuksesta, jos se täyttää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklassa ja I luvussa säädetyt edellytykset. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 2 kohdan nojalla ainoastaan investointikustannukset ovat tukikelpoisia. Telecom CLM:stä ei kuitenkaan tullut käyttöön otetun peruslaajakaistaverkon omistajaa (ks. johdanto-osan 10 kappale), minkä vuoksi komissio katsoo, ettei Telecom CLM:llä ollut investointikustannuksia. Lisäksi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 3 kohdan nojalla oli toteutettava avoin julkinen kuuleminen sen varmistamiseksi, että kohdealueet todella olivat peruslaajakaistan kannalta ”valkoisia” alueita. Koska JCCM oli järjestänyt ainoastaan kahdenvälisiä kuulemisia kaikkien niiden laajakaistaoperaattoreiden kanssa, joiden tiedettiin toimivan alueella (ks. johdanto-osan 12 kappale), tämäkään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimus ei täyttynyt. Näin ollen toimenpide ei kuulu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan

([46]) Ks. edellä oleva alaviite 21.
([47]) Ks. edellä oleva alaviite 21.

(121) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää ”tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla”. Lisäksi vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat ([48]) muodostavat kriteeristön, jonka perusteella peruslaajakaistaverkkojen käyttöönottoon 1 päivän lokakuuta 2009 ja 26 päivän tammikuuta 2013 välisenä aikana myönnettyä valtiontukea arvioidaan.

(122) Jotta tuki voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi, sen on täytettävä kaksi edellytystä: ensimmäisen edellytyksen mukaan sillä on edistettävä tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehitystä ja toisen edellytyksen mukaan sillä ei saa muuttaa kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla ([49]).

(123) Ensimmäisen edellytyksen osalta komissio tutkii

a) taloudellista toimintaa, jota tuella edistetään;

b) tuen kannustavaa vaikutusta eli sitä, missä määrin se muuttaa yritysten käyttäytymistä niin, että ne harjoittavat sellaista ylimääräistä toimintaa, jota ne eivät harjoittaisi ilman tukea taikka harjoittaisivat rajoitetusti, eri tavalla tai eri paikassa;

c) liittyykö tukeen unionin oikeuden vastaisuuksia.

(124) Toisen edellytyksen täyttymistä tutkiessaan komissio arvioi tuen myönteisiä vaikutuksia niiden toimintojen kehittämiseen, joita sillä on tarkoitus tukea, ja toimenpiteen mahdollisia sisämarkkinoihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia toimenpiteestä aiheutuvien kilpailun vääristymisen ja kaupankäyntiä haittaavien kielteisten vaikutusten osalta. Komissio arvioi tältä osin seuraavia seikkoja:

a) tuen myönteiset vaikutukset;

b) onko tuki tarpeen ja kohdennettu tilanteeseen, jossa tuella saadaan aikaan sellainen merkittävä vaikutus, johon ei päästä markkinoiden omin toimin, esimerkiksi korjaamalla markkinoiden toimintapuute tai puuttumalla oikeudenmukaisuutta tai merkittävää eriarvoisuutta koskevaan ongelmaan;

c) onko tuki tarkoituksenmukainen väline sen tavoitteen saavuttamiseksi;

d) onko tuki oikeasuhteinen ja rajattu vähimmäismäärään, joka tarvitaan sen tavoitteen saavuttamiseksi ja investointien tai toimintojen lisäämiseksi kyseisellä alueella;

e) tuen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(125) Lopuksi komissio vertaa tuen havaittuja sisämarkkinoihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia sen myönteisiin vaikutuksiin tuetulle taloudelliselle toiminnalle.

*Ensimmäinen edellytys*

5.3.1 *Tietyn taloudellisen toiminnan kehityksen edistäminen*

(126) Toimenpiteellä tuettiin taloudellisen toiminnan kehitystä. Tämä taloudellinen toiminta muodostui peruslaajakaistaverkon käyttöönotosta ja toiminnan harjoittamisesta ja vähittäistason laajakaistapalvelujen tarjoamisesta Kastilia-La Manchan alueen kunnissa, joissa laajakaistaa ei ollut saatavilla ja joissa laajakaistaverkon käyttöönottoa ei ollut odotettavissa tai suunnitteilla (ks. johdanto-osan 12 kappale). Toimenpiteen nimenomaisena tarkoituksena oli, että tuensaaja tarjoaa laajakaistapalveluja myös loppukäyttäjille vähittäistasolla (ks. johdanto-osan 10 kappale) ja varmistaa, että tällaisilla alueilla loppukäyttäjien saatavilla olevien laajakaistapalvelujen siirtonopeus on vähintään 2 Mbit/s verkosta käyttäjälle ja 512 kbit/s käyttäjältä verkkoon (ks. johdanto-osan 17 kappale). Tuensaajan oli myös tarjottava internetpuhelupalveluja sekä verkon yhteenliittämispiste, jossa kolmansille operaattoreille annettaisiin tukkutason käyttöoikeus verkkoon (ks. johdanto-osan 18 kappale). Näin ollen toimenpiteellä puututtiin markkinatilanteeseen, joka esti kohdealueiden kuluttajia ja yrityksiä saamasta sähköisiä viestintäpalveluja, ja parannettiin näin kohdealueiden taloudellista kilpailukykyä.

([48]) Ks. edellä oleva alaviite 6.

([49]) Unionin tuomioistuimen tuomio 22.9.2020, Itävalta v. komissio, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, 19 kohta.

(127) Komissio toteaa, että koska toimenpiteellä tuettiin peruslaajakaistaverkon ja -palvelujen saatavuutta näillä kohdealueilla ja asetettiin tuensaajalle velvollisuus varmistaa i) sellaisten laajakaistapalvelujen tarjoaminen loppukäyttäjille, joiden siirtonopeus on vähintään 2 Mbit/s verkosta käyttäjälle ja 512 kbit/s käyttäjältä verkkoon, mukaan lukien internetpuhelupalvelut, sekä ii) tukkutason pääsy peruslaajakaistaverkkoon verkon yhteenliittämispisteen kautta, se edisti näiden taloudellisten toimintojen kehittämistä.

5.3.2 *Kannustava vaikutus*

(128) Komissio tutki, olisiko peruslaajakaistaverkon ja vähittäistason laajakaistapalvelujen, muun muassa internetpuhelupalvelujen, tarjoaminen loppukäyttäjille viiden vuoden ja kahden lisävuoden ajan, toteutettu samalla aikavälillä ilman valtiontukea ([50]).

(129) Markkina-analyysi ja kaikkien asianomaisten sidosryhmien kuuleminen ennen tarjouskilpailumenettelyn aloittamista ovat osoittaneet, että kohdealueilla ei ollut laajakaistainfrastruktuuria eikä niillä ollut suunnitteilla investointeja laajakaistan kehittämiseen kuulemisia seuraavien kolmen tai neljän vuoden aikana (ks. johdanto-osan 12 kappale). Näin varmistettiin, että toimenpide kattoi vain Kastilia-La Manchan alueen kuntien ne alueet, joilla ei ollut laajakaistayhteyksiä tuetun peruslaajakaistaverkon toiminnan alkaessa syyskuussa 2012. Ilman toimenpidettä kohdealueiden loppukäyttäjien saatavilla ei näin ollen olisi ollut vähittäistason laajakaistapalveluja, mukaan lukien internetpuhelupalvelut.

(130) Lisäksi Espanjan kuningaskunta ja tuensaaja väittävät, että peruslaajakaistaverkon toiminnan harjoittaminen kohdealueilla ei ollut kannattavaa (ks. johdanto-osan 51 ja 68 kappale). Näin ollen komissio katsoo, että peruslaajakaistaverkon toiminnan harjoittamista ja vähittäistason laajakaistapalvelujen, muun muassa internetpuhelupalvelujen, tarjoamista loppukäyttäjille ei olisi toteutettu samalla aikavälillä ilman tukea ja että tuki on näin ollen aiheuttanut muutoksen tarjousten esittäjien, myös Telecom CLM:n, investointipäätöksissä.

(131) Tästä syystä komissio katsoo, että tukitoimenpiteellä oli kannustava vaikutus.

5.3.3 *Unionin oikeuden muiden säännösten noudattaminen*

(132) Jos valtiontukitoimenpide, sen ehdot tai sillä rahoitettu toiminta rikkovat unionin oikeuden jotakin säännöstä tai yleisiä periaatteita, tukea ei voida katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi.

(133) Komissio ei ole tietoinen mistään mahdollisesta unionin oikeuden rikkomisesta, joka estäisi toimenpiteen toteamisen sisämarkkinoille soveltuvaksi.

*Toinen edellytys*

5.3.4 *Tuen myönteiset vaikutukset*

(134) Kaikki toimenpiteen 461 kohdealuetta olivat Kastilia-La Manchan alueen kuntien maaseutualueita, joiden asukasluku oli keskimäärin vain 35. JCCM myönsi tukea Telecom CLM:lle ainoastaan verkon käyttöönottoa ja toiminnan harjoittamista varten, mikä liittyi erottamattomasti siihen, että tarjouskilpailun kohteena oleva sopimus kattoi sekä peruslaajakaistaverkon käyttöönoton että sen toiminnan harjoittamisen – ilman näiden toimintojen jakamismahdollisuutta – kyseisillä alueilla, joilla loppukäyttäjien saatavilla ei vielä ollut vähittäistason laajakaistapalveluja ja joilla laajakaistaverkon käyttöönotto ei ollut odotettavissa eikä suunnitteilla peruslaajakaistaverkon toiminnan alkamiseen syyskuussa 2012 mennessä (ks. johdanto-osan 12 kappale). Toimenpiteellä varmistettiin, että loppukäyttäjillä oli näillä alueilla mahdollisuus käyttää peruslaajakaistapalveluja, joiden siirtonopeus oli vähintään 2 Mbit/s verkosta käyttäjälle ja 512 kbit/s käyttäjältä verkkoon, mukaan lukien internetpuhelupalvelut, heti verkon toiminnan alkaessa syyskuussa 2012 (ks. johdanto-osan 17 kappale). Telecom CLM paransi verkon suorituskykyä kahdesti nostamalla siirtonopeuden verkosta käyttäjälle ensin vähintään 5 Mbit/s:iin 28 päivänä huhtikuuta 2014 ja sitten vähintään 10 Mbit/s:iin 4 päivänä toukokuuta 2018 (ks. johdanto-osan 29 kappale).

([50]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 50 kohta.

(135) Laaja ja kohtuuhintainen laajakaistaverkkojen ja -palvelujen saatavuus oli jo vuonna 2010 keskeinen osatekijä siinä, että laajakaistateknologian avulla voitiin edistää kasvua ja innovointia kaikilla talouden aloilla sekä sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.

(136) Komissio erotti tuolloin johdonmukaisesti toisistaan alueet, joilla ei ollut lainkaan laajakaistainfrastruktuuria tai joilla sen kehittäminen oli epätodennäköistä lähitulevaisuudessa (valkoiset alueet), alueet, joilla toimi ainoastaan yksi laajakaistaverkko-operaattori (harmaat alueet) ja alueet, joilla toimi vähintään kaksi laajakaistaverkko-operaattoria (mustat alueet) ([51]). Komissio on vakiintuneesti katsonut, että tuki laajakaistaverkon käyttöönottoon maaseutualueilla ja alueilla, joilla laajakaistayhteyksien saatavuus on alhainen, eli ”valkoisilla” alueilla, on unionin voimassa olevien politiikkojen mukaista, sillä se edistää alueellista, sosiaalista ja taloudellista yhteenkuuluvuutta ja korjaa markkinoiden toimintapuutteita ([52]).

(137) Myöntämällä taloudellista tukea laajakaistapalvelujen tarjontaan alueilla, joilla laajakaistaa ei ole vielä saatavilla eivätkä yksityiset investoijat suunnittele laajakaistainfrastruktuurin käyttöönottoa lähitulevaisuudessa, minkä yleisesti katsottiin tarkoittavan kolmen vuoden ajanjaksoa ([53]), jäsenvaltiot ajavat aitoja yhteenkuuluvuutta ja taloudellista kehitystä edistäviä tavoitteita. Näin ollen Espanjan kuningaskunta toimenpide oli yhteisen edun mukainen.

(138) Lisäksi Euroopan komissio esitti maaliskuussa 2010 hyväksymässään Eurooppa 2020 -strategiassa ([54]) eurooppalaista digitaalistrategiaa koskevan lippulaivahankkeen, jonka ”(p)äämääränä on saada kestäviä taloudellisia ja sosiaalisia etuja nopeisiin ja ultranopeisiin internetyhteyksiin ja yhteentoimiviin sovelluksiin perustuvilla verkkopalvelujen ja -sisältöjen sisämarkkinoilla, joilla laajakaistayhteys on kaikkien ulottuvilla vuoteen 2013 mennessä ja paljon nopeammat (30 Mb/s tai enemmän) internetyhteydet vuoteen 2020 mennessä ja vähintään 50 prosentilla eurooppalaisista kotitalouksista on internetyhteys, jossa tiedonsiirtonopeus on yli 100 Mb/s” ([55]) (Alleviivaus lisätty.). Tätä tavoitetta vahvistettiin komission sitoumuksella ”edistää internetin saamista kaikkien Euroopan kansalaisten ulottuville ja käyttöön, erityisesti toteuttamalla toimia digitaalisen lukutaidon ja esteettömyyden tukemiseksi” ([56]).

(139) Näin ollen JCCM:n myöntämällä tuella edistettiin ja tavoiteltiin alueellista, sosiaalista ja taloudellista yhteenkuuluvuutta. Lisäksi sillä edistettiin digitaalistrategian tavoitetta tarjota kaikille laajakaistayhteys vuoteen 2013 mennessä.

(140) Näin ollen komissio päättelee, että tuella oli myönteisiä vaikutuksia kohdealueisiin.

5.3.5 *Tuen tarpeellisuus: markkinoiden toimintapuutteesta johtuva markkinoiden tehottomuus*

(141) Valtiontuki voidaan katsoa tarpeelliseksi, jos sillä voidaan saada aikaan olennainen parannus, johon ei päästä markkinoiden omin toimin. Valtiontukitoimenpiteillä voidaan tietyin edellytyksin korjata markkinoiden toimintapuutteita ja siten tehostaa markkinoiden toimintaa ja parantaa kilpailukykyä.

(142) Markkinoiden toimintapuutteesta on kyse silloin, kun markkinat eivät ilman julkisia toimenpiteitä tuota sellaista tulosta, joka takaisi yhteiskunnan suurimman mahdollisen hyvinvoinnin. Näin voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun tiettyjä investointeja ei toteuteta, vaikka niiden tuottama hyöty yhteiskunnalle ylittää investointien kustannukset.

(143) Toimenpiteen kohdealueina olivat sellaiset Kastilia-La Manchan alueen kuntien alueet, joilla loppukäyttäjillä ei ollut mahdollisuutta käyttää peruslaajakaistapalveluja ja joissa laajakaistaverkon käyttöönotto ei ollut odotettavissa eikä suunnitteilla tuetun peruslaajakaistaverkon toiminnan alkamiseen syyskuussa 2012 mennessä (ks. johdanto-osan 12 kappale).

(144) Tältä osin JCCM on varmistanut peruslaajakaistaverkon ja vähittäistason laajakaistapalvelujen saatavuuden kohdealueilla, mukaan lukien internetpuhelupalvelut, joita ei olisi tarjottu ilman toimenpiteellä myönnettyä tukea. Tulot, joita verkon hyödyntämisestä ja vähittäispalvelujen, mukaan lukien internetpuhelupalvelut, tarjoamisesta oli mahdollista saada, olivat toimenpiteen kohdealueilla huomattavasti pienemmät kuin muualla Espanjassa, koska kohdealueiden asukasluku oli hyvin alhainen. Niillä asui keskimäärin vain 35 ja yhteensä 16 000 asukasta. Koska hanketta varten käytettävissä oleva enimmäisbudjetti oli 16 miljoonaa euroa, 461 kohdealuetta jaettiin 311 pakolliseen peittoalueeseen ja 150 valinnaiseen lisäalueeseen (ks. johdanto-osan 13 kappale).

([51]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 37 ja 40 kohta.
([52]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 41 kohta.
([53]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 42 kohta.
([54]) Komission tiedonanto – Eurooppa 2020 – Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun strategia, annettu 3.3.2010 (COM(2010) 2020 final), jäljempänä ’Eurooppa 2020 -tiedonanto’.
([55]) Eurooppa 2020 -tiedonanto, s. 14.
([56]) Ks. edellinen alaviite.

(145) Kun otetaan huomioon loppukäyttäjien tilanne toimenpiteen kohdealueilla, joilla ei ollut lainkaan laajakaistayhteyksiä vuonna 2010, toimenpiteellä edistettiin tavoitetta tarjota kaikille laajakaistayhteys vuoteen 2013 mennessä. Tämä oli tarpeen digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamiseksi ja sen varmistamiseksi, että kaikki asukkaat voivat osallistua niihin ja hyötyä niistä. Kuten edellä johdanto-osan 136 kappaleessa mainitaan, komissio on lisäksi katsonut, että tukemalla laajakaistaverkkojen käyttöönottoa maaseutualueilla ja ”valkoisilla” alueilla, joilla laajakaistapalveluja ei ole riittävästi, edistetään alueellista, sosiaalista ja taloudellista yhteenkuuluvuutta ja korjataan markkinoiden toimintapuutteita.

(146) Mitä tulee JCCM:n päätelmään, jonka mukaan kaikki 461 kohdealuetta olivat vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa tarkoitettuja ”valkoisia” alueita, komissio katsoo Espanjan kuningaskunnan osoittaneen, että JCCM:llä oli perusteet tehdä tämä päätelmä. Espanjan kuningaskunnan mukaan CMT:n päätöksessä esitetyt päätelmät ja JCCM:n kartoituksen tulokset eivät olleet keskenään ristiriitaisia (ks. johdanto-osan 58 kappale). Espanjan kuningaskunta selitti, että JCCM oli määritellyt kaikki 461 kohdealuetta kuntien alueiden tasolla. Vaikka jotkin näistä alueista kuuluivat laajempiin alueisiin, joista osassa oli jo peruslaajakaistaverkkoja, näin ei ollut niiden alueiden kohdalla, jotka muodostivat toimenpiteen 461 kohdealuetta. CMT:n päätös perustui sitä vastoin kuntatasolla tehtyyn analyysiin ja siinä alue luokiteltiin ”harmaaksi”, jos laajakaistan kattavuus kunnassa oli vähintään 50 prosenttia väestöstä (vaikka kattavuus olisi ollut alhaisempi tietyillä kyseisen kunnan alueilla).

(147) Sen vuoksi komissio päättelee, että tuki oli tarpeen kyseessä olevan taloudellisen toiminnan kehityksen tukemiseksi ja että maaseutualueilla ja vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa tarkoitetuilla ”valkoisilla” alueilla, joilla laajakaistapalveluja ei ollut riittävästi, saatiin tuen ansiosta aikaan merkittävä parannus, johon ei olisi päästy markkinoiden omin toimin. Näin ollen toimenpiteellä puututtiin markkinoiden toimintapuutteeseen kohdealueilla.

5.3.6 *Valtiontuen asianmukaisuus toimintavälineenä*

(148) Tuen on täytynyt olla asianmukainen väline markkinoiden toimintapuutteesta johtuvan markkinoiden tehottomuuden korjaamiseksi.

(149) Kuten markkina-analyysi ja JCCM:n ennen tarjouskilpailua toteuttamat asianomaisten sidosryhmien kuulemiset vahvistivat, kaikkien 461 kohdealueen ongelmana oli se, että niillä ei ollut laajakaistayhteyksiä ja että markkinatoimijat eivät suunnitelleet tarjoavansa peruslaajakaistapalveluja näillä alueilla kolmen tai neljän vuoden kuluessa kuulemisten jälkeen.

(150) Espanjan kuningaskunnan mukaan ennakkosääntelyllä ei ole saatu aikaan riittäviä investointeja ns. digitaalisen kuilun kaventamiseksi näillä kohdealueilla.

(151) Vaikka ennakkosääntelyllä voidaan edistää tehokasta kilpailua erityisesti tuotemarkkinoilla ja maantieteellisillä markkinoilla, joilla yrityksellä katsotaan olevan huomattava markkinavoima, se ei olisi ollut riittävä väline laajakaistapalvelujen tarjoamiseksi hankkeen kohdealueilla. Näille alueille oli ominaista laajakaistaverkkojen ja kaupallisten investointisuunnitelmien sekä vähittäistason laajakaistapalvelujen puute, joka johtui siitä, että investointien kannattavuuden näillä alueilla arvioitiin olevan erityisen alhainen, koska monet kohdealueet sijaitsivat hyvin hajallaan ja niiden asukasluku oli hyvin pieni, keskimäärin vain 35 asukasta.

(152) Myös kysyntäpuolen toimenpiteet laajakaistapalvelujen hyväksi (kuten loppukäyttäjille myönnettävät arvosetelit) voivat vaikuttaa myönteisesti laajakaistan levinneisyyteen, ja niitä olisi kannustettava vaihtoehtona tai lisänä muille julkisille toimenpiteille. Käsiteltävänä olevassa asiassa niillä ei kuitenkaan olisi voitu ratkaista laajakaistapalvelujen puutetta, koska infrastruktuuria ei vielä ollut otettu käyttöön ja kohdealueiden asukasluku oli niin pieni, että kysyntäpuolen toimenpiteillä ei olisi voitu houkutella yksityisiä investointeja peruslaajakaistainfrastruktuuriin kyseisillä 461 kohdealueella.

(153) Koska peruslaajakaistaverkon käyttöönoton ja toiminnan harjoittamisen kannattavuuden kohdealueilla katsottiin olevan negatiivinen, JCCM ei nähnyt vaihtoehtoa julkisen rahoituksen myöntämiselle vähittäispalvelujen tarjoamisen varmistamiseksi kohdealueilla.

(154) Sen vuoksi komissio päättelee, että valtiontuki oli asianmukainen väline markkinoiden toimintapuutteen korjaamiseksi näillä alueilla.

5.3.7 *Oikeasuhteisuus: tuen rajoittaminen vähimmäismäärään*

(155) Tuki katsotaan oikeasuhteiseksi, jos sen määrä rajautuu vähimpään välttämättömään ja mahdolliset kilpailun vääristymät pysyvät mahdollisimman pieninä. Arvioitaessa ”valkoisilla” alueilla toteutettujen toimenpiteiden oikeasuhteisuutta vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen perusteella useiden välttämättömien edellytysten oli täytyttävä, jotta valtiontuen määrä ja mahdolliset kilpailun vääristymät minimoidaan.

5.3.7.1 Yksityiskohtainen kartoitus ja kattavuusanalyysi

(156) Jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava selvästi, mitkä maantieteelliset alueet kyseessä oleva tukitoimenpide kattaa ([57]). Laatimalla samanaikaisesti analyysin kilpailuedellytyksistä ja vallitsevasta kilpailurakenteesta tietyllä alueella ja kuulemalla kaikkia sidosryhmiä, joihin toimenpide vaikuttaa, jäsenvaltiot minimoivat kilpailun vääristymisen suhteessa olemassa oleviin tarjoajiin ja niihin, joilla jo on investointisuunnitelmia lähitulevaisuudelle, ja antavat näille investoijille mahdollisuuden suunnitella toimintojaan.

(157) Komissio esitti 19 päivänä heinäkuuta 2017 annetussa aloittamispäätöksessä epäilyjä JCCM:n toteuttamasta kartoituksesta. Epäilyt liittyivät seuraaviin seikkoihin: i) JCCM:n ennen toimenpiteen käynnistämistä toteuttaman sidosryhmien kuulemisen asianmukaisuus, muun muassa se, että kantelijaa ei ollut kuultu, ja ii) se, oliko toimenpiteen 461 kohdealueen luokittelu vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa tarkoitetuiksi ”valkoisiksi” alueiksi asianmukaista, kun otetaan huomioon CMT:n 23 päivänä kesäkuuta 2011 tekemässä päätöksessä esittämät havainnot (ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 48 kappale ja johdanto-osan 30 kappale). Perusteellisen tutkimuksen perusteella komissio kuitenkin katsoo, että sen alustavasti esittämät vakavat epäilyt ovat hälventyneet.

(158) Asianomaisten sidosryhmien kuulemisen osalta komissio katsoo, että JCCM teki markkina-analyysin Kastilia-La Manchan alueen nykyisistä laajakaistaverkoista ja yksilöi selvästi alueet, joilla ei ole laajakaistaverkkoja ja vähittäistason laajakaistapalveluja, vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukaisesti (ks. johdanto-osan 12 kappale).

(159) JCCM:n markkina-analyysissä otettiin huomioon tiedot, jotka saatiin kahdenvälisissä kuulemisissa kaikilta sellaisilta laajakaistaoperaattoreilta, joiden JCCM tiesi toimivan alueella. Näissä kahdenvälisissä kuulemisissa saadut tiedot mahdollistivat olemassa olevan infrastruktuurin kartoituksen. Kuulemisissa saatiin myös tietoa laajakaistaoperaattoreiden suunnitelmista ottaa infrastruktuuria käyttöön seuraavien kolmen tai neljän vuoden aikana.

(160) JCCM analysoi myös kaikki vuotuiset alueelliset käyttöönottosuunnitelmat, joita CMT:n rekisteröimät verkko-operaattorit olivat toimittaneet aiempina vuosina. Analyysi paljasti, että kohdealueilla ei toiminut palveluntarjoajia ja että yksikään palveluntarjoaja ei suunnitellut tekevänsä lähitulevaisuudessa investointeja näillä alueilla. Asianomaiset kohdealueet yksilöitiin tarjouskilpailuilmoituksessa ja sen liitteissä ([58]).

(161) Vaikka vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa ei määritelty tarkkoja vaatimuksia, jotka koskevat kaikkien sellaisten sidosryhmien perusteellista kuulemista, joihin toimenpide vaikuttaa, alalla oli tuolloin vakiintuneena ja komission hyväksymänä käytäntönä, että tiedossa olevia operaattoreita kuultiin suoraan ja erikseen niiden olemassa olevasta infrastruktuurista ja tulevista käyttöönottosuunnitelmista. Tätä toimintatapaa on pidetty riittävänä muissa vastustamatta jättämistä koskevissa komission päätöksissä ([59]). JCCM oli ottanut yhteyttä kaikkiin sähköisen viestinnän operaattoreihin, joiden se tiesi toimivan alueella (eli yrityksiin, jotka CMT oli rekisteröinyt sähköisen viestinnän operaattoreina ja jotka olivat toimittaneet säännöllisiä käyttöönottoa koskevia raportteja). Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa ei edellytetty myöhemmissä vuoden 2013 laajakaistasuuntaviivoissa ([60]) edellytettyä julkista kuulemista, jotta toimenpide voitaisiin julistaa sisämarkkinoille soveltuvaksi.

([57]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 51 kohdan a alakohta.

([58]) Sen jälkeen, kun luettelo tarjouskilpailumenettelyn kohdealueista oli julkaistu, eräät operaattorit ilmoittivat JCCM:lle, että tietyille alueille tulisi lähitulevaisuudessa laajakaistaverkkoja, ja tämän vuoksi ne jätettiin kohdealueiden ulkopuolelle.

([59]) Ks. esimerkiksi komission päätös C (2010)9171 final, annettu 10 päivänä joulukuuta 2010, valtiontukiasiassa N 336/2010 – Itävallan liittovaltion laajakaistaohjelma, saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/237158/237158_1182946_31_3.pdf

([60]) Ks. edellä oleva alaviite 23.

(162) JCCM:n ei myöskään tarvinnut kuulla kantelijaa sidosryhmänä ennen tarjouskilpailuilmoituksen julkaisemista. Kantelija oli JCCM:n tiedossa, mutta ainoastaan lähetys- ja televisiopalvelujen tukipalvelujen tarjoajana. CMT ei ollut rekisteröinyt kantelijaa sähköisen viestinnän operaattorina eikä kantelija ole koskaan toiminut tällaisena operaattorina (ks. 2.8 jakso). Näin ollen JCCM:llä ei ollut mitään syytä kuulla kantelijaa kyseisestä hankkeesta.

(163) Näin ollen komissio katsoo, että aloittamispäätöksessä esitetyt alustavat epäilyt on poistettu ja että JCCM:n tekemä yksityiskohtainen kartoitus ja kattavuusanalyysi on vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukainen.

5.3.7.2 Avoin tarjouskilpailumenettely

(164) Avoin tarjouskilpailumenettely varmistaa avoimuuden kaikille investoijille, jotka haluavat tehdä tarjouksen tuetun hankkeen toteuttamisesta ([61]). Kaikkien tarjoajien tasa-arvoinen ja syrjimätön kohtelu on välttämätön edellytys avoimelle tarjouskilpailulle.

(165) Aloittamispäätöksessä komissio suhtautui epäillen siihen, oliko tarjouskilpailumenettely ollut vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen määräysten mukainen avoimuuden osalta. Se katsoi, että JCCM:n käyttämät sopimuksentekoperusteet olivat perustuneet merkittävässä määrin subjektiivisiin arviointiperusteisiin (ks. johdanto-osan 48 kappale ja aloittamispäätöksen johdanto-osan 31 kappale).

(166) Muodollisen tutkintamenettelyn jälkeen komissio totesi, että tarjouspyyntö julkaistiin Kastilia-La Manchan virallisessa lehdessä 13 päivänä toukokuuta 2010 ja että kaikki CMT:n sähköisen viestinnän operaattoreina rekisteröimät yritykset olivat oikeutettuja tekemään tarjouksen (ks. johdanto-osan 11 kappale).

(167) JCCM:n käyttämät sopimuksentekoperusteet esitettiin ja selitettiin yksityiskohtaisesti hallinnollisissa erityisvaatimuksissa ja erityisissä teknisissä eritelmissä, ja siten ne oli vahvistettu etukäteen eli ennen tarjouskilpailun julkaisemista. JCCM oli päättänyt käyttää kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen menetelmää alhaisimpaan hintaan perustuvan menetelmän sijasta, mikä on normaali käytäntö monimutkaisemmissa ja suuremmissa hankkeissa. Sopimuksentekoperusteisiin sisältyi pisteytysjärjestelmä, jossa enimmäispistemäärä oli 100 pistettä. Kaikkiaan 64 pistettä oli mahdollista saada täyttämällä objektiiviset kriteerit, jotka koskivat muun muassa uuden verkon kattamien uusien kotitalouksien määrää, tarjottavien vähittäispalvelujen laatua ja tarvittavien varojen määrää. Lisäksi oli mahdollista saada 36 pistettä subjektiivisista kriteereistä, joissa JCCM arvioi i) ehdotettua teknologista ratkaisua, ii) ehdotettua infrastruktuuria ja ongelmanhallintaa, iii) tarjoajan ehdottamaa tukea sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen tapahtuvassa verkon palauttamisessa JCCM:lle, iv) mahdollista sitovaa tarjousta verkon ostamiseksi JCCM:ltä sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen ja v) tarjoajan esittämän verkon palautusta koskevan suunnitelman yksityiskohtaisuutta (ks. johdanto-osan 15 kappale).

(168) Kullekin sopimuksentekoperusteelle annetut painotukset mainittiin selvästi hallinnollisissa erityisvaatimuksissa, joissa mainittiin kunkin sopimuksentekoperusteen ja osaperusteen osalta mahdollinen enimmäispistemäärä (ks. johdanto-osan 16 kappale).

(169) Komissio toteaa, että ”subjektiiviset” kriteerit ovat itse asiassa laadullisia kriteerejä, jotka liittyvät menettelyn kohteeseen ja koskevat muun muassa tulevan verkon teknisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ylläpitoa ja hallinnointia. Tällaisten kriteerien käyttö on julkisia hankintoja koskevien sääntöjen nojalla sallittua, jos kunkin kriteerin painotus vahvistetaan etukäteen ja esitetään avoimesti, kuten tässä tapauksessa tehtiin.

(170) Lisäksi kaikki kriteerit, myös subjektiiviset kriteerit, liittyivät tarjouskilpailun kohteeseen ja ne lueteltiin tarjouskilpailuasiakirjoissa. Subjektiiviset kriteerit eivät vaikuta epäasianmukaisilta, koska JCCM:stä oli tarkoitus tulla peruslaajakaistainfrastruktuurin omistaja ja sen oli todennäköisesti otettava hoitaakseen verkon toiminta sopimuksen voimassaolon päätyttyä.

(171) Sen vuoksi yhteisen JCCM:n käyttämien subjektiivisten kriteerien katsotaan olleen riittävän avoimia, jotta JCCM pystyi soveltamaan niitä objektiivisesti, konkreettisesti ja yhdenmukaisesti.

([61]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 51 kohdan b alakohta.

(172) Komissio katsoo näin ollen, että JCCM valitsi tuensaajan avoimessa tarjouskilpailumenettelyssä vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen avoimuutta koskevien määräysten mukaisesti.

5.3.7.3 Kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous

(173) Tuen määrän pienentämiseksi niin, että laatu pysyy samankaltaisena tai jopa samana, vähiten tukea pyytävän tarjoajan olisi avoimessa tarjouskilpailumenettelyssä periaatteessa saatava enemmän prioriteettipisteitä tarjouksensa yleisessä arvioinnissa ([62]). Kokonaistaloudellisesti edullisinta tarjousta määritettäessä otetaan kuitenkin huomioon useita kriteerejä eikä ainoastaan alhaisinta hintaa. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen määrittämiseksi hankintaviranomaisen olisi ilmoitettava etukäteen painotus, jota se soveltaa kuhunkin valituista kriteereistä.

(174) Komissio ilmaisi aloittamispäätöksessä epäilyksensä siitä, oliko tarjouskilpailumenettely ollut vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa vahvistettujen kokonaistaloudellisesti edullisinta tarjousta koskevien määräysten mukainen, ja katsoi, että tarjoajan pyytämän tuen määrää koskevalle sopimuksentekoperusteelle oli annettu liian pieni painoarvo (vain 10 pistettä 100 pisteestä, jolloin sen painoarvo yleisistä sopimuksentekoperusteista oli vain 10 prosenttia) eikä näin ollen ollut mahdollista, että tarjoukset vastaisivat markkina-arvoa (ks. johdanto-osan 48 kappale ja aloittamispäätöksen johdanto-osan 31 kappale).

(175) JCCM oli yksilöinyt ja ilmoittanut etukäteen sopimuksentekoperusteet ja niille annettavat suhteelliset painotukset (ks. johdanto-osan 15 ja 16 kappale).

(176) Kaksi viidestä avoimessa tarjouskilpailumenettelyssä jätetystä tarjouksesta (Telecom CLM ja Telefónica S.A.) täytti tarjousasiakirjoissa esitetyt tekniset vaatimukset, ja JCCM otti ne huomioon valintamenettelyssä (ks. johdanto-osan 22 kappale). Telecom CLM:n tarjous sai yhteensä 76,13 pistettä 100 pisteestä (44,93 pistettä objektiivisten kriteerien ja 31,2 pistettä subjektiivisten kriteerien osalta), ja Telefónican tarjous sai yhteensä 46,22 pistettä 100 pisteestä (26,07 pistettä objektiivisten kriteerien ja 20,15 pistettä subjektiivisten kriteerien osalta (ks. johdanto-osan 25 ja 26 kappale). Telecom CLM:n tarjouksessa pyydettiin Telefónican tarjousta pienempää tukimäärää, minkä vuoksi se sai enemmän pisteitä tästä kriteeristä (1,76 pistettä kymmenestä, kun Telefónican pistemäärä oli 0,00 pistettä kymmenestä) (ks. johdanto-osan 23 ja 26 kappale).

(177) JCCM:n ennen hankkeen käynnistämistä teettämien selvitysten mukaan oli epätodennäköistä, että käytettävissä oleva 16 miljoonan euron tukimäärä riittäisi kattamaan kaikki pakolliset ja valinnaiset kohdealat (ks. johdanto-osan 13 kappale). Sen vuoksi oli epätodennäköistä, että pyydettyä tukimäärää koskevasta sopimuksentekoperusteesta olisi tullut tärkeä tai ratkaiseva tekijä kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen arvioinnissa, koska useimpien, ellei kaikkien, tarjoajien odotettiin pyytävän koko käytettävissä olevaa tukimäärää.

(178) JCCM teki lopulta sopimuksen sen tarjoajan kanssa, joka oli tarjouksessaan pyytänyt vähiten tukea. JCCM oli myös antanut tälle tarjoajalle eniten pisteitä pyydettyä tukimäärää koskevasta sopimuksentekoperusteesta (1,76 pistettä 10 pisteestä, kun toisen tarjoajan pistemäärä oli 0 pistettä 10 pisteestä). Tämän sopimuksentekoperusteen mahdollinen suurempi painoarvo olisi vain hyödyttänyt tuensaajaa.

(179) Sen vuoksi komissio ei enää katso, että pyydetyn tuen määrää koskevan sopimuksentekoperusteen suhteellisen alhainen painoarvo olisi aiheuttanut toimenpiteessä eriarvoista tai syrjivää kohtelua tai lisännyt lopulta myönnetyn tuen määrää. Komissio katsoo, että JCCM:n arvio kokonaistaloudellisesti edullisimmasta tarjouksesta oli näin ollen vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukainen.

5.3.7.4 Teknologianeutraalius

(180) Ottaen huomioon, että laajakaistapalveluja voidaan tarjota useilla verkkoinfrastruktuureilla, jotka perustuvat langalliseen, langattomaan, satelliitti- tai matkaviestinteknologiaan, jäsenvaltiot eivät saisi suosia mitään tiettyä teknologiaa tai verkkoratkaisua, elleivät ne pysty osoittamaan puolueetonta syytä siihen ([63]). Tarjoajilla olisi oltava oikeus ehdottaa tarvittavien laajakaistapalvelujen tarjontaa käyttämällä tai yhdistämällä mitä tahansa teknologiaa, jota ne pitävät soveliaimpana.

([62]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 51 kohdan c alakohta.
([63]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 51 kohdan d alakohta.

(181) Komissio ilmaisi aloittamispäätöksessä epäilyksensä siitä, täyttikö hanke vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa vahvistetut teknologianeutraaliutta koskevat vaatimukset, ja väitti, että JCCM oli keskittynyt hankkeessa tiettyyn langattomaan teknologiaan, koska se oli laskenut määrärahat langattoman verkon käyttöönottokustannusten perusteella ja kannustanut välillisesti tietyn teknologian olemassa olevan infrastruktuurin käyttöön (ks. johdanto-osan 48 kappale ja aloittamispäätöksen johdanto-osan 32 kappale). Komissio totesi muodollisessa tutkintamenettelyssä seuraavaa:

a) Tekniset eritelmät eivät sisältäneet hankkeen toteuttamiseen käytettävää verkkoarkkitehtuuria tai teknologiaa koskevia rajoituksia. Tarjousten hyväksyttävyyden edellytyksenä ei ollut tietyn teknisen ratkaisun käyttö. Tarjoajien oli ainoastaan varmistettava teknisissä eritelmissä esitettyjen siirtonopeuksien, laatuominaisuuksien ja ehtojen toteutuminen (ks. johdanto-osan 17–20 kappale).

b) Myös se, että Telefónican tarjous todettiin hyväksyttäväksi ja että se täytti erityisissä teknisissä eritelmissä esitetyt tekniset vaatimukset, osoittaa, että tarjouskilpailu oli teknologianeutraali. Tarjouksessa ehdotettu peruslaajakaistaverkkoratkaisu perustui kolmeen eri teknologiaan (WiMax, xDSL ja 3G), joista yksi (xDSL) oli langallinen teknologia (ks. johdanto-osan 26 kappale). Tuensaaja ei myöskään tukeutunut pelkästään WiMax-ratkaisuun, vaan ehdotti osittain satelliittiteknologiaan perustuvaa ratkaisua (ks. johdanto-osan 23 kappale).

c) Maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuurin mahdollisen uudelleenkäytön osalta erityisissä teknisissä eritelmissä ainoastaan sallittiin sellaisen passiivisen infrastruktuurin käyttö, joka oli jo otettu käyttöön ja jota käytettiin maanpäällisen verkon digitaalitelevisioon siirtymistä koskevan suunnitelman täytäntöönpanoon Kastilia-La Manchan alueella. Tarjoajia ei velvoitettu käyttämään tätä infrastruktuuria.

d) Telefónican ehdottama ratkaisu perustui pitkälti sen omaan matkaviestinverkkojen passiiviseen infrastruktuuriin, eikä siinä olisi käytetty olemassa olevaa maanpäällistä digitaalitelevisioverkkoa (ks. johdanto-osan 26 kappale). Lisäksi kaikilla maanpäällisen verkon passiivisten infrastruktuurikomponenttien omistajilla oli sopimukseen perustuva velvollisuus myöntää kolmansille osapuolille kyseisen infrastruktuurin käyttöoikeus peruslaajakaistaverkon perustamista varten (ks. johdanto-osan 21 kappale). Kaikilla mahdollisilla tarjoajilla oli näin ollen mahdollisuus saada maanpäällisen digitaalitelevisioverkon passiivisen infrastruktuurin käyttöoikeus, joten tämä mahdollisuus ei koskenut pelkästään Telecom CLM:ää, joka oli yksi maanpäällisen digitaalitelevisioverkon infrastruktuurikomponenttien omistaja. Tämä osoittaa, että toukokuussa 2010 julkaistu avoin tarjouskilpailu (ks. johdanto-osan 17–20 kappale) oli teknologianeutraali ja että siinä annettiin kaikille tarjoajille mahdollisuus käyttää olemassa olevaa maanpäällisen digitaalitelevisioverkon passiivista infrastruktuuria, mutta ei edellytetty sen käyttämistä.

e) Lisäksi olemassa olevan maanpäällisen digitaalitelevisioverkon infrastruktuurin käyttömahdollisuuden ei voida katsoa rajoittavan peruslaajakaistaverkon käyttöön ottamiseksi valittavia teknologisia ratkaisuja. Tämä johtuu siitä, että maanpäällisen digitaalitelevisioverkon aktiivista infrastruktuuria ei voida käyttää peruslaajakaistaverkossa ([64]). Näin ollen missä tahansa tulevassa teknologisessa ratkaisussa peruslaajakaistaverkon perustamiseksi olisi voitu käyttää vain maanpäällisen digitaalitelevisioverkon passiivista infrastruktuuria eli lähetyskeskuksia. Passiivisen infrastruktuurin avulla olisi voitu asentaa erilaisia aktiivisia laitteita, joilla peruslaajakaistaverkko olisi voitu perustaa.

f) Mitä tulee väitteeseen, jonka mukaan JCCM oli laskenut hankkeen budjetin langattoman verkon käyttöönottokustannusten perusteella, 16 miljoonan euron budjetista oli sovittu MARMin ja JCCM:n välillä kestävää maaseudun kehittämistä koskevasta ohjelmasta 12 päivänä marraskuuta 2009 allekirjoitetussa yhteistyösopimuksessa. Espanjan viranomaiset selittivät, että tämä oli käytettyyn tekniseen ratkaisuun katsomatta tähän hankkeeseen käytettävissä oleva enimmäisbudjetti.

g) JCCM oli marraskuusta 2008 lähtien tehnyt tutkimuksia sellaisen peruslaajakaistaverkon käyttöönoton toteutettavuudesta ja kustannuksista, joka kattaisi kaikki ”valkoiset” alueet Kastilia-La Manchan alueella ja jossa keskityttiin langattomaan WiMax-teknologiaan perustuvaan ratkaisuun. Tutkimusten tulokset osoittivat, että WiMax-ratkaisuun perustuva peruslaajakaistaverkko, joka kattaisi kaikki Kastilia-La Manchan ”valkoiset” alueet, maksaisi huomattavasti enemmän kuin 16 miljoonaa euroa (ks. johdanto-osan 13 kappale). JCCM:n analyysi osoitti, että hanke oli mahdollista toteuttaa kattamalla suurin osa kohdealueista käytettävissä olevilla määrärahoilla käyttäen ainakin yhtä mahdollisista erityyppisistä teknologioista. Sillä, että tutkimuksissa oli käytetty WiMaxia kyseisenä teknologiana, ei kuitenkaan pyritty rajoittamaan (eikä tosiasiallisesti rajoitettu) tarjoajien (myöskään Telecom CLM:n) ehdottamia teknologisia ratkaisuja.

([64]) Tuensaajan ulkopuolinen oikeudellinen neuvonantaja vahvisti tämän komissiolle 20 päivänä toukokuuta 2019 lähettämässään sähköpostiviestissä.

(182) Näin ollen komissio päättelee muodollisessa tutkintamenettelyssä saatujen tietojen perusteella, että tarjouskilpailuasiakirjat olivat teknologianeutraalit, joten hanke täytti vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa asetetut teknologianeutraaliutta koskevat edellytykset.

5.3.7.5 Olemassa olevan infrastruktuurin käyttö

(183) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen mukaan jäsenvaltioiden olisi mahdollisuuksien mukaan kannustettava tarjoajia käyttämään olemassa olevaa infrastruktuuria, jotta vältettäisiin resurssien tarpeeton ja tuhlaavainen päällekkäisyys ([65]). Jotta voitaisiin rajoittaa taloudellista vaikutusta olemassa oleviin verkko-operaattoreihin, näille olisi annettava mahdollisuus osallistua infrastruktuurillaan ilmoitettuun hankkeeseen.

(184) JCCM antoi kaikille tarjoajille mahdollisuuden jättää tarjouksia, jotka perustuivat olemassa olevan maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuurin hyödyntämiseen. Niitä ei kuitenkaan velvoitettu käyttämään maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuuria. Verkko-operaattorit saivat vapaasti käyttää omaa olemassa olevaa infrastruktuuriaan. Esimerkiksi Telefónica teki tarjouksen, joka perustui pitkälti sen omaan olemassa olevaan infrastruktuuriin. Telefónican tarjous todettiin hyväksyttäväksi, ja se pääsi mukaan valintamenettelyyn.

(185) Mahdollisuus käyttää maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuuria ei suosinut Telecom CLM:ää, joka oli yksi kyseisen infrastruktuurin osien omistaja, koska kaikkien maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuurin eri omistajien (eli lukuisten eri kuntien, Telecom CLM:n ja yksityisen Abertis Telecom S.A. -yrityksen) oli myönnettävä verkko-operaattorille kyseisen infrastruktuurin käyttöoikeus peruslaajakaistaverkon tulevaa käyttöönottoa varten. Myöskään se seikka, että Telecom CLM harjoitti alueen koko maanpäällisen digitaalitelevisioverkon toimintaa, ei aiheuttanut etua Telecom CLM:lle, koska peruslaajakaistaverkkoon voitiin käyttää ainoastaan maanpäällisen digitaalitelevisioverkon käyttämää passiivista infrastruktuuria eikä itse maanpäällisen digitaalitelevisioverkon aiemmalla tuella tuettua laitteistoa, joka asennettiin kyseiseen passiiviseen infrastruktuuriin ja jonka toimintaa Telecom CLM harjoitti (ks. myös johdanto-osan 217 kappale).

(186) Komissio päättelee, että hanke täytti vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa asetetut edellytykset, jotka koskivat vaatimusta olemassa olevan infrastruktuurin käytön huomioon ottamisesta.

5.3.7.6 Tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet

(187) Kaikissa tukitoimenpiteissä, joilla rahoitetaan uuden laajakaistainfrastruktuurin rakentamista, on välttämätöntä määrätä kolmansille osapuolille tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet tuettuun laajakaistainfrastruktuuriin ([66]).

(188) Komissio ilmaisi aloittamispäätöksessä epäilyksensä siitä, täyttikö hanke vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa vahvistetut tukkutason käyttöoikeuksia ja niiden hinnoittelua koskevat edellytykset, ja katsoi, että toimenpidettä ei ollut suunniteltu asianmukaisesti etukäteen, koska CMT totesi myöhemmin, että Telecom CLM:n kanssa tehdyn sopimuksen jälkeen Telecom CLM:n tarjoamat tukkutason käyttöoikeuksien hinnat olivat liian korkeat (ks. johdanto-osan 48 kappale ja aloittamispäätöksen johdanto-osan 33 kappale).

(189) Tarjouspyyntöasiakirjoissa velvoitettiin tarjouskilpailun voittaja tarjoamaan vähintään yksi yhteenliittämispiste, jotta kolmannet verkko-operaattorit voisivat käyttää verkkoa peruslaajakaistapalvelujen tarjoamiseen loppukäyttäjille vähittäistasolla. Erityisten teknisten eritelmien lausekkeessa 4.2 JCCM velvoitti tarjoajat tarjoamaan tukkutason käyttöoikeuspalveluja ja huolehtimaan siitä, että muut sähköisen viestinnän operaattorit pystyvät tarjoamaan kohdealueiden loppukäyttäjille vähittäismyyntitasolla peruslaajakaistapalveluja, joiden laatu, luotettavuus ja saatavuus ovat samat kuin mitä erityisissä teknisissä eritelmissä edellytettiin (ks. johdanto-osan 18 kappale). Näin ollen tarjouskilpailuasiakirjoissa määrättiin kolmansille osapuolille tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet infrastruktuuriin.

([65]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 51 kohdan e alakohta.
([66]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 51 kohdan f alakohta.

(190) Telecom CLM tarjoutui perustamaan yhteenliittämispisteen Toledoon, ja sen tarjous sisälsi verkon bittivirtatason käyttöoikeuksien myöntämistä kolmansille verkko-operaattoreille koskevat ehdot (ks. johdanto-osan 25 kappale). Telecom CLM:n myöntämät tukkutason käyttöoikeudet eivät olleet ajallisesti rajoitettuja. Niiden ansiosta kolmannet operaattorit pystyivät kilpailemaan Telecom CLM:n kanssa vähittäistasolla, ja näin niillä lisättiin valinnanvaraa ja kilpailua kohdealueilla ja vältettiin samalla Telecom CLM:n paikallisen palvelumonopolin syntyminen.

(191) Tosiasiallisten tukkutason käyttöoikeuksien varmistamiseksi ja kilpailun mahdollisen vääristymisen minimoimiseksi on tärkeää välttää liian suuria tukkuhintoja tai sen vastakohtana valitun tarjoajan harjoittamaa saalistushinnoittelua tai hintapainostusta. Tukkutason käyttöoikeuksien hintojen olisi perustuttava keskimääräisiin julkaistuihin (säänneltyihin) tukkuhintoihin, joita sovelletaan maan tai unionin muilla vastaavilla alueilla, joilla on enemmän kilpailua. Tällaisten julkaistujen hintojen puuttuessa niiden olisi perustuttava hintoihin, jotka kansallinen sääntelyviranomainen on jo asettanut tai hyväksynyt kyseessä olevilla markkinoilla tai kyseessä oleville palveluille ([67]).

(192) Telecom CLM tarjosi aluksi tukkutason bittivirtayhteyksiä verkkoon 34,50 eurolla, kun taas sen omat kuukausittaiset vähittäishinnat loppukäyttäjille olivat 37,50 euroa (ks. johdanto-osan 39 kappale).

(193) CMT totesi 23 päivänä kesäkuuta 2011 tekemässään päätöksessä, että Telecom CLM:n tarjoamat tukkutason käyttöoikeuksien hinnat olivat liian lähellä hintoja, joita Telecom CLM aikoi veloittaa loppukäyttäjiltä vähittäistasolla peruslaajakaistapalveluistaan. CMT totesi myös, että nämä tukkutason käyttöoikeuksien hinnat olivat korkeammat kuin alan muut bittivirtatason käyttöoikeuden tukkuhinnat (ks. johdanto-osan 39 kappale). Lisäksi CMT katsoi, että sellaisen kolmannen verkko-operaattorin, joka ostaa Telecom CLM:ltä tukkutason käyttöoikeuden peruslaajakaistaverkkoon, olisi mahdotonta saada voittoa peruslaajakaistapalvelujen tarjoamisesta vähittäistasolla kilpaillen Telecom CLM:n kanssa (ks. johdanto-osan 37 kappale). Sen vuoksi CMT vaati Telecom CLM:ää alentamaan tukkutason käyttöoikeuksien hintojaan. Tämän seurauksena Telecom CLM laski tarjoamiaan tukkutason käyttöoikeuksien hintoja yli 30 prosenttia 29 päivään heinäkuuta 2011 mennessä (ks. johdanto-osan 39 ja 40 kappale). Koska uusi hinta vastasi Espanjassa vallitsevia keskimääräisiä bittivirtatason käyttöoikeuksien hintoja, CMT hyväksyi kohdealueilla uuden tukkutason käyttöoikeuksien hinnan, joka oli 23,70 euroa (ks. johdanto-osan 39 kappale).

(194) Komissio toteaa, että tukkutason käyttöoikeuksien hintaan liittyvät puutteet korjattiin muutetussa sopimuksessa ennen kuin ne saattoivat aiheuttaa kilpailun vääristymistä. Ensinnäkin Telecom CLM laski tukkutason käyttöoikeuksien hintoja yli 30 prosenttia heinäkuussa 2011 eli yli vuotta ennen peruslaajakaistaverkon toiminnan alkamista syyskuussa 2012. Alun perin korkeilla tukkutason käyttöoikeuksien hinnoilla ei näin ollen ollut vaikutusta kilpailuun. Kolmannet osapuolet saattoivat saada käyttöoikeuksia verkkoon vasta syyskuussa 2012, jolloin alennettuja hintoja jo sovellettiin.

(195) Komissio päättelee, että CMT:n hyväksymä tukkutason käyttöoikeuksien muutettu hinta vastasi Espanjan kuningaskunnan muiden kilpailukykyisimpien alueiden tuolloisia julkaistuja keskimääräisiä tukkuhintoja. Telecom CLM:n tarjoama ja CMT:n hyväksymä uusi bittivirtatason käyttöoikeuksien tukkuhinta auttoi näin luomaan sellaiset markkinaolosuhteet, jotka vastaavat muilla kilpailluilla laajakaistamarkkinoilla vallitsevia, varmisti tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet ja minimoi mahdollisen kilpailun vääristymisen.

(196) Näin ollen hanke, sellaisena kuin se oli näin muutettuna, täytti vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa asetetut edellytykset, jotka koskivat tosiasiallisten tukkutason käyttöoikeuksien myöntämistä kolmansille osapuolille sekä hinnoittelua.

5.3.7.7 Takaisinperintämenettely liian suurten korvausten välttämiseksi

(197) Sen varmistamiseksi, että valitulle tarjoajalle ei makseta liian suuria korvauksia, jos laajakaistan kysyntä kohdealueella nousee odotettua suuremmaksi, jäsenvaltioiden olisi sisällytettävä menestyksekkään tarjoajan kanssa tehtävään sopimukseen käänteinen maksujärjestely ([68]).

([67]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 51 kohdan g alakohta.
([68]) Vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivat (ks. edellä oleva alaviite 6), 51 kohdan h alakohta.

(198) Komissio ilmaisi aloittamispäätöksessä epäilyksensä siitä, täyttikö hanke vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa asetetut edellytykset, jotka koskivat takaisinperintämenettelyä liian suurten korvausten välttämiseksi, ja väitti, että toimenpidettä ei ollut suunniteltu asianmukaisesti etukäteen, koska Telecom CLM:n kanssa tehty sopimus ei alun perin sisältänyt takaisinperintämenettelyä ja JCCM otti tällaisen menettelyn käyttöön vasta CMT:n vaatimuksesta (ks. johdanto-osan 48 kappale ja aloittamispäätöksen johdanto-osan 33 kappale).

(199) Telecom CLM:n kanssa tehty sopimus ei sisältänyt takaisinperintämenettelyä. Tällainen menettely kuitenkin sisällytettiin JCCM:n ja Telecom CLM:n väliseen sopimukseen CMT:n tutkimuksen jälkeen ja CMT:n hyväksyttyä takaisinperintämenettelyn 1 päivänä kesäkuuta 2012 (ks. johdanto-osan 41–43) kappale) eli ennen kuin Telecom CLM aloitti peruslaajakaistaverkon toiminnan (ks. johdanto-osan 27 kappale). Komissio katsoo, että sopimukseen lisätyllä takaisinperintämenettelyllä varmistettiin tuen määrän pitäminen mahdollisimman vähäisenä.

(200) Tästä syystä komissio katsoo, että sopimuksesta alun perin puuttunut takaisinperintämenettely ei voinut vaikuttaa kilpailuun, koska se sisällytettiin sopimukseen jo kauan ennen kuin Telecom CLM pystyi saamaan voittoa peruslaajakaistaverkon toiminnasta.

(201) Näin ollen hanke, sellaisena kuin se oli näin muutettuna, täytti vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa asetetut edellytykset, jotka koskivat takaisinperintämenettelyn sisällyttämistä tuensaajan kanssa tehtyyn sopimukseen.

5.3.7.8 Oikeasuhteisuutta koskeva päätelmä

(202) Edellä johdanto-osan 156–201 kappaleessa esitettyjen näkökohtien perusteella komissio katsoo, että toimenpiteessä minimoitiin valtiontuen määrä ja mahdollinen kilpailun vääristyminen.

5.3.8 **Kielteiset vaikutukset kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan**

(203) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohta edellyttää, että arvioidaan mahdolliset kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan merkityksellisillä tuotemarkkinoilla eli tässä tapauksessa peruslaajakaistaverkon käyttöönotossa ja toiminnan harjoittamisessa sekä laajakaistapalvelujen, mukaan lukien internetpuhelupalvelut, tarjoamisessa loppukäyttäjille vähittäistasolla.

(204) Koska toimenpiteen kohdealueet olivat vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivoissa tarkoitettuja ”valkoisia” alueita eli alueita, joilla ei ollut laajakaistayhteyksiä, on epätodennäköistä, että toimenpiteellä olisi ollut merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kilpailuun, jotka olisivat johtuneet tuetun peruslaajakaistaverkon käyttöönotosta ja toiminnan harjoittamisesta näillä alueilla. Kohdealueilla ei toiminut laajakaistaverkko-operaattoreita, joihin käyttöönotto olisi voinut vaikuttaa, eikä yksikään operaattori suunnitellut toiminnan aloittamista alueella lähitulevaisuudessa.

(205) Teoriassa olisi voinut käydä niin, että yksityiset markkinatoimijat olisivat vähentäneet tulevia investointejaan laajakaistaverkkoihin kohdealueilla tai päättäneet olla tulematta kohdealueiden markkinoille tuetun peruslaajakaistaverkon käyttöönoton ja toiminnan harjoittamisen vuoksi, mutta komissio ei ole saanut tästä mitään viitteitä.

(206) Mikään komission käytettävissä olevista tiedoista ei viittaa siihen, että toimenpiteellä olisi ollut merkittävä kielteinen heijastusvaikutus muihin jäsenvaltioihin.

5.3.9 Tuen myönteisten vaikutusten vertailu sen kielteisiin vaikutuksiin kilpailun vääristymisen ja kaupankäyntiä haittaavien kielteisten vaikutusten osalta

(207) Huolellisesti suunnitellulla valtiontukitoimenpiteellä olisi varmistettava, että toimenpiteen vaikutusten kokonaistase on positiivinen sikäli, että se ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

(208) JCCM:n toteuttamalla toimenpiteellä edistettiin peruslaajakaistaverkon käyttöönoton ja toiminnan harjoittamisen muodostaman taloudellisen toiminnan kehittämistä kohdealueilla ja varmistettiin, että loppukäyttäjät, joilla ei aiemmin ollut laajakaistayhteyttä, saivat käyttöönsä laajakaistapalveluja, joiden siirtonopeus oli vähintään 2 Mbit/s verkosta käyttäjälle ja 512 kbit/s käyttäjältä verkkoon (ks. johdanto-osan 126 kappale). Lisäksi toimenpiteellä varmistettiin, että kuluttajille ja yrityksille tarjottiin internetpuhelupalveluja (ks. johdanto-osan 126 kappale), ja verkon suorituskykyä parannettiin kahdesti, ensin vähintään 5 Mbit/s:n siirtonopeuteen (verkosta käyttäjälle) 28 päivänä huhtikuuta 2014 ja sitten vähintään 10 Mbit/s:n siirtonopeuteen 4 päivänä toukokuuta 2018 (ks. johdanto-osan 134 kappale). Näin ollen toimenpiteellä edistettiin ja tavoiteltiin alueellista, sosiaalista ja taloudellista yhteenkuuluvuutta sekä edistettiin digitaalistrategian tavoitetta tarjota kaikille laajakaistayhteys vuoteen 2013 mennessä (ks. johdanto-osan 139 kappale).

(209) Kun lisäksi otetaan huomioon tuensaajalle asetettu tukkutason käyttöoikeuksia koskeva velvoite, toimenpiteellä oli myönteisiä vaikutuksia paitsi loppukäyttäjille myös kilpailuun kohdealueilla.

(210) Toimenpiteellä puututtiin myös markkinoiden toimintapuutteeseen (ks. 5.3.5 jakso), koska ilman tukea laajakaistaverkon käyttöönotto ja vähittäistason laajakaistapalvelujen tarjoaminen loppukäyttäjille kohdealueilla ei olisi toteutunut tuetun peruslaajakaistaverkon syyskuussa 2012 tapahtuneeseen käyttöönottoon mennessä.

(211) Toimenpide oli myös oikeasuhteinen (ks. 5.3.7 jakso). Toimenpiteen suunnittelulla varmistettiin, että se rajoittui välttämättömään ja että sen mahdolliset kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan peruslaajakaistaverkkojen rakentamisen ja toiminnan harjoittamisen sekä vähittäistasolla loppukäyttäjille tarjottavien peruslaajakaistapalvelujen, mukaan lukien internetpuhelupalvelut, markkinoilla olivat rajalliset. Toimenpide suunniteltiin siten, että estettäisiin yksityisten investointien syrjäyttäminen, ja sen vaikutukset rajoittuivat kohdealueisiin eli sellaisiin Kastilia-La Manchan alueen kuntien alueisiin, joilla asui keskimäärin 35 asukasta, joilla loppukäyttäjillä ei ollut laajakaistayhteyksiä ja joille yksityiset sijoittajat eivät aikoneet investoida ilman tukea.

(212) Komissio ei ole tietoinen mistään toimenpiteen kielteisistä vaikutuksista, jotka olisivat voineet kohtuuttomasti muuttaa kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla (ks. 5.3.8 jakso).

(213) Komissio katsoo, että sopimuksen tekeminen Telecom CLM:n kanssa oli objektiivisesti perusteltua peruslaajakaistapalvelujen puutteellisen saatavuuden korjaamiseksi 461 kohdealueella eli useiden eri kuntien syrjäisillä alueilla, jotka sijaitsivat hajallaan Kastilia-La Manchan alueella.

(214) Edellä esitetyn perusteella ja ottaen huomioon toimenpiteen yleiset ominaisuudet ja sovelletut suojatoimet tuen myönteinen vaikutus kyseessä olevan taloudellisen toiminnan kehitykseen on suurempi kuin sen mahdolliset kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan. Kaiken kaikkiaan toimenpide oli SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan tavoitteiden mukainen eikä muuttanut kilpailun edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

#### 5.3.10 Maanpäällisen digitaalitelevisioverkon passiivisen infrastruktuurin käyttö

(215) Komissio katsoi aloittamispäätöksessä, että asiassa Deggendorf ([69]) vahvistetun periaatteen mukaisesti toimenpidettä arvioitaessa oli otettava huomioon se, ettei Telecom CLM ollut vielä maksanut takaisin komission asiassa SA.27408 ([70]) antamassa päätöksessä sisämarkkinoille soveltumattomaksi todettua tukea. Komissio katsoi, että koska Telecom CLM:n voittanut tarjous oli perustunut olemassa olevan maanpäällisen digitaalitelevisioverkon käyttöön ja tämä verkko oli otettu käyttöön sääntöjenvastaisen valtiontuen avulla, tämä sääntöjenvastainen tuki oli todennäköisesti ollut myös tässä tapauksessa ratkaiseva tekijä sopimuksen tekemisessä Telecom CLM:n kanssa (ks. johdanto-osan 48 kappale ja aloittamispäätöksen johdanto-osan 37 kappale).

([69]) Ks. edellä oleva alaviite 19.
([70]) Ks. edellä oleva alaviite 16.

(216) Unionin tuomioistuin vahvisti vuonna 2018 asiassa SA.27408 annetun komission päätöksen ([71]). Komission sittemmin saamien tietojen mukaan Telecom CLM oli kuitenkin maksanut edellä mainitulla komission päätöksellä sisämarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen kokonaisuudessaan takaisin 18 päivään elokuuta 2022 mennessä.

(217) Lisäksi komissio katsoo joka tapauksessa, että Telecom CLM:lle maanpäällisen verkon digitaalitelevisioon siirtymiseen Kastilia-La Manchan alueella myönnetty ja maksettu sääntöjenvastainen valtiontuki ei aiheuttanut käsiteltävänä olevassa asiassa sopimuksen tekemisen kannalta ratkaisevaa etua. Muodollinen tutkintamenettely osoitti, että Telecom CLM käytti langattoman peruslaajakaistaverkon käyttöönottoon vain olemassa olleen maanpäällisen digitaalitelevisioverkon passiivista infrastruktuuria eli lähetyskeskuksia. Tämä maanpäällisen televisiolähetystoiminnan passiivinen infrastruktuuri Kastilia-La Manchan alueella oli kuitenkin suurelta osin olemassa jo ennen siirtymistä analogisesta digitaaliseen televisioon. Se koostui yhteensä noin 500 lähetyskeskuksesta, joista Telecom CLM omisti 138 (ks. johdanto-osan 33 kappale). Telecom CLM rakensi asiassa SA.27408 käsitellyn sääntöjenvastaisen valtiontuen avulla vain 20 uutta lähetyskeskusta ja siitä tuli niistä vain kuuden omistaja, ja lisäksi se käytti käsiteltävänä olevassa asiassa vain yhtä näistä uusista lähetyskeskuksista peruslaajakaistaverkon perustamiseen (ks. johdanto-osan 33 kappale ja alaviite 15 above). Saadakseen käyttöoikeudet muuhun passiiviseen maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuuriin Telecom CLM:n oli noudatettava samaa menettelyä, jota minkä tahansa muun kiinnostuneen kolmannen operaattorin olisi ollut noudatettava saadakseen käyttöoikeuden tähän infrastruktuuriin kyseisten lähetyskeskusten omistajilta. Telecom CLM oli käyttänyt maanpäälliseen digitaalitelevisioon siirtymiseen myönnettyä sääntöjenvastaista tukea lähinnä olemassa olevan passiivisen infrastruktuurin varustamiseen maanpäällisen digitaalitelevisioverkon aktiivisilla laitteilla (ks. johdanto-osan 33 kappale). Näitä maanpäällisen digitaalitelevisioverkon aktiivisia laitteita ei kuitenkaan voitu käyttää peruslaajakaistapalvelujen tarjoamiseen. Näin ollen Telecom CLM:n asiassa SA.27408 käsitellystä maanpäällisen verkon digitaalitelevisiota koskevasta tukiohjelmasta saaman ja toimenpiteen kannalta merkityksellisen sääntöjenvastaisen tuen määrä rajoittuu kustannuksiin, jotka aiheutuivat Telecom CLM:n omistaman ja käsiteltävänä olevan asian kohteena olevassa peruslaajakaistaverkossa käytetyn yhden uuden lähetyskeskuksen rakentamisesta.

(218) Lisäksi koko maanpäällisen verkon digitaalitelevisioinfrastruktuuri, mukaan lukien sääntöjenvastaisella tuella rakennetut uudet lähetyskeskukset, oli asetettu kaikkien kiinnostuneiden tarjoajien eikä pelkästään Telecom CLM:n saataville. Itse asiassa neljä viidestä tarjoajasta oli perustanut tarjouksensa maanpäällisen digitaalitelevisioverkon käyttöön (ks. johdanto-osan 21 kappale).

(219) Edellä esitetyn perusteella komissio päättelee, että asiassa SA.27408 annetun päätöksen kattama ja Telecom CLM:n saama sääntöjenvastainen valtiontuki ei antanut sille ratkaisevaa etua toimenpiteeseen liittyvästä sopimuksesta järjestetyssä tarjouskilpailussa. Näin ollen asiassa SA.27408 myönnetty sääntöjenvastainen tuki ei tehnyt tarjouskilpailumenettelystä syrjivää.

## 6. **Päätelmät**

(220) Komissio päättelee, että Espanjan kuningaskunta on toteuttanut toimenpiteen Telecom CLM:n hyväksi sääntöjenvastaisesti ja rikkonut siten SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohtaa. Muodollinen tutkintamenettely on kuitenkin poistanut 19 päivänä heinäkuuta 2017 tehdyssä aloittamispäätöksessä esitetyt epäilyt tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille ja osoittanut, että vuoden 2009 laajakaistasuuntaviivojen vaatimukset täyttyivät. Telecom CLM:n kanssa elokuussa 2010 tehty sopimus, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltui näin ollen sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

*1 artikla*

Valtiontuki, jonka Espanjan kuningaskunta on myöntänyt Telecom CLM:lle tekemällä sopimuksen langattoman peruslaajakaistaverkon perustamisesta ja toiminnan harjoittamisesta Kastilia-La Manchan alueen syrjäisillä alueilla, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltuu sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti.

([71]) Ks. edellä oleva alaviite 17.

*2 artikla*

Tämä päätös on osoitettu Espanjan kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 10 päivänä elokuuta 2023.

*Komission puolesta*
Margrethe VESTAGER
*Komission jäsen*